

DEDIČSTVO

Číslo 2/2004 ROČNÍK 8

Verzia bez fotografií a konečnej grafickej úpravy.

obrázok

(opravený interiér kostola)

Z obsahu čísla:

- Na želanie viacerých (kázeň z 30.5. 2004)
- Na slovíčko s Evou Hariňovou
- CD spevokolu
- Svedectvo Danice Papúchovej
- O význame častí poriadku ev. a. v. služieb Božích
- Modlitba za spolužiakov a učiteľov

SLOVO NA ÚVOD

otvárate svojim spôsobom jubilejné číslo nášho zborového občasnika DEDIČSTVO. Od jeho vzniku je 20-te. Je to dôvod k ohliadnutiu sa za rýchlo plynúcim časom. - Časom, ktorý bol naplnený mnohými udalosťami v našom zbore i krajine (spomeňme aspoň obnovu interiéru nášho kostola a vstup Slovenska do EÚ). - Časom, ktorý je síce zadarmo, ale späť ho nezískame ani za všetky peniaze sveta. Preto s Božou pomocou žime tak, aby sme mohli na minulosť spomínať predovšetkým s vďačnosťou. - Aby sme s dozrievajúcim časom rástli v poznávaní Pána Ježiša Krista, v dôvere v Božie slovo a v láske k blíznym, najmä k domácim viery (G 6,10), s ktorými tvoríme rodinu ružomerského evanjelického a. v. cirkevného zboru. Nech k tomu svojou troškou prispeje i toto - jubilejné 20-te číslo DEDIČSTVA. Popri tradičných rubrikách v ňom nájdete dva dlhšie príspevky: „Niekoľko úvah na tému kostol“ a „O význame častí poriadku ev. služieb Božích“. Nedajte sa odradiť ich rozsahom. Kto dočíta až do konca, bude „podkutejší“ vo veciach, s ktorými sa v našej cirkvi – pokiaľ s ňou žije, určite stretne.

-šm-

LEVICE

(Celoslovenské stretnutie ev. mládeže 1.7.-4.7. 2004)

Verte tomu, že klamať nebudem, keď napíšem, že som sa tešila ako malé dieťa na 1. júl 2004. Práve v tento deň sme - „ružomerská výprava“ - vycestovali do Levíc na Celoslovenské stretnutie ev. mládeže. Hneď ako sme vystúpili z vlaku, mysleli sme si, že Levice patria len nám. Všade, kde som sa pozrela, pobehovali mladí ľudia. Menovka na ich hrudi prezrádzala, že patria k nám.

Bolo to úžasné - toľko mladých ľudí na jednom mieste. V mojom srdci bola len jedna túžba: **“Rozprávať sa s Bohom”**. Bolo krásne vidieť mladých ľudí ako sami od seba vstávajú zo stoličiek, dvíhajú ruky a to len preto, aby chválili nášho Pána.

Myslím si, že sme tvorili jedno spoločenstvo, ktoré rozprávalo o Bohu a s Bohom, modlilo sa a spievalo. Pán Ježiš úžasne požehnal všetky tie dni. Tí, čo neboli a neokúsili prirodzenú radosť a túžbu po poznaní Božej lásky, môžu len a len ľutovať. Už teraz sa teším o tri roky na takéto stretnutie, kde sa nik nepozereá na to koľko máš rokov, ale túži v každom čase spoznávať Pána Ježiša. Pozývam už teraz všetkých vás, milá mládež!!!

Paťka Kasanická

NA ŽELANIE

viacerých členov zboru uverejňujeme kázeň, ktorá odznela v našom kostole 30. mája 2004 (na 1. slávnosť svätodušnú – na tento deň bol zvolaný celozborový konvent, ktorý mal rozhodnúť o návrhu Mesta Ružomberok na úpravu okolia nášho kostola. Konvent bol napokon zrušený, nakoľko 28.5. Mesto Ružomberok

zboru oznámilo, že odstupuje od zámeru úpravy okolia kostola. Súčasný stav okolia nášho kostola zostáva zachovaný).

Kázňový text: Skutky apoštolov 15,1-20 (prosím, prečítajte si ho z Biblie)

Milí: bratia a sestry!

Kedysi sa úsmevne hovorievalo, že Sovietsky zväz pre nás nie je priateľená, ale bratská krajina. Pointa bola v tom, že **priateľov si vyberáme, ale bratia sú nám daní**. Aký súvis to má s dnešným dňom? Svätodušné sviatky, sú sviatkami cirkvi. Zoslaním Ducha Svätého na apoštolov v Jeruzaleme založil Pán Ježiš 50 dní po svojom vzkriesení kresťanskú cirkev. Cirkev je spoločenstvom tých, ktorí poslúchli Božie oslovenie; tvoria ju bratia a sestry vo viere v Krista. Platí, že **ako v ľudských rodinách si rodičov či súrodencov nevyberáme, ani v cirkvi - ako rodine Božích detí - si jeden druhého nevyberáme. Sme si vzájomne darovaní: my Pánovi Ježišovi Kristovi, ale aj sebe - ako bratia a sestry navzájom.**

Spomínal som nášho niekdajšieho „brata“ - Sovietsky zväz. Najmä počas vykonštruovaných súdnych procesov v 50-tych a 60-tych rokoch a počas vpádu „bratských“ vojsk v auguste 1968 bol pre našu krajinu tento brat skôr „nadelením“ - dopustením ako darom.

Ako sa vzájomne chápeme v cirkvi? Vnímame, že ako bratia a sestry sme si navzájom darom, alebo sme pre seba tiež skôr „nadelením“ - dopustením? Ako chápeme svojich bratov a sestry vo viere? Pokladáme ich za dar - vzácny dar od Pána Ježiša? **Sviatky Svätého Ducha nám chcú pripomenúť, že v cirkvi sme si vzájomne darovaní**. Nie ako dopustenie, ale ako dar, ktorého hodnotu sa máme učiť nanovo rozpoznávať. - Ako dar, ktorého hodnotu neraz spoznáme až vtedy, keď ho stratíme. **Povedomie, že v cirkvi sme si vzájomne darovaní ako bratia a sestry, ktorých prijal, omilostil Kristus (R 15,7), postavme k základným kameňom našej práce - služby nášho cirkevného zboru.**

Keď sa v Novej zmluve píše o cirkvi, mieni sa tým konkrétny cirkevný zbor v danom mieste. Kedysi bolo toto biblické chápanie zreteľné aj na úradných pečiatkach. Nestálo na ich: Cirkevný zbor ECAV na Slovensku so sídlom v Ružomberku, ale: Ružomerská evanjelická a. v. cirkev. Už tak sa členom cirkvi dostávalo do povedomia: **Cirkev - to som aj ja. Som za ňu spoluzodpovedný - za tých, ktorí do nej patria, za to, čo sa v nej deje**. Cirkev nie je čosi abstraktné. Veď ružomerská evanjelická cirkev je - pokiaľ v nej žijem - veľmi konkrétna. Sú ňou ľudia, s ktorými ma Ježiš vo viere spojil. Je to môj duchovný domov. Aj odo mňa sa v nej čosi dobré, pozitívne očakáva. I toto - že cirkev je niečo celkom konkrétne - čo sa týka aj mňa, že to nie je len niekto iný, ale bratia a sestry v danom mieste, kde žijem, si v dnešný deň, sviatok zrodzenia kresťanskej cirkvi, pripomeňme a pamätajme.

Iste, ak hovoríme o našej cirkvi, o mojom či našom cirkevnom zbore, potom vždy len vo vedomí, že **sme v prvom rade Pánovou cirkvou - cirkevným zborom Ježiša Krista**. Sme čiastkou Jeho cirkvi a On aj náš cirkevný zbor držal, drží a - verím - bude držať svojím Duchom.

Vedomie, že sme spolupracovníci v Pánovej cirkvi - teda na Božom diele (1K 3,9), nás chráni pred pýchou. Nedovolí nám počítat' zásluhy - evidovať si, čo sme už pre cirkevný zbor urobili. Vedomie, že sme spolupracovníci na Božom diele nás chráni od prehnaneho spoliehania sa na seba, ako by všetko záviselo iba na nás. **Vedomie, že sme Božimi spolupracovníkmi nás však zároveň aj zbavuje pocitu zbytočnosti, bezvýznamnosti, nepotrebnosti**. Ak je cirkev spoločenstvom ľudí, ktorí poslúchli Ježišovo oslovenie, potom máme **byť aktívnymi spolupracovníkmi v Kristovom tíme**. - Potom nie sme zbavení zodpovednosti za Božie dielo tam, kde žijeme. Potreba tejto zodpovednosti sa ešte väčšmi zvýrazní v krízových situáciách. - Vtedy, keď je ohrozená jednota cirkvi, jednota cirkevného zboru.

Text z 15. kapitoly Skutkov apoštolov je krásnym biblickým príkladom toho, **ako to má medzi kresťanmi prakticky vyzerat', keď sa medzi nimi začne názorovo iskriť**. - Keď je potrebné čosi urobiť v záujme zachovania jednoty, lásky, vzácnosti daru bratskosti a sesterskosti v Kristovi. O čo vtedy šlo?

Prvý kresťanský zbor vznikol v Jeruzaleme. Prevažne z ľudí, ktorí pochádzali zo židovstva a priniesli do nej vzácne duchovné dedičstvo Starej zmluvy. Popri jeruzalemskom cirkevnom zbore vznikali aj zbory v rýdzo pohanskom prostredí. Najznámejší v sýrskej Antiochii. A problém bol na svete. Kresťania pochádzajúci zo židovstva sa obávali poklesu mravných noriem medzi kresťanmi z bývalých pohanov, pokiaľ by títo nedodržovali Mojžišov zákon. Boli presvedčení, že pohanovia sa môžu stať právoplatne kresťanmi iba keď budú zachovávať Mojžišov zákon. Vonkajším znakom - dôkazom jeho prijatia, bola obriezka. Pavel a Barnabáš, ktorí slúžili medzi kresťanmi z pohanov, nesúhlasili. Vystal vážny spor. Biblia nezakrýva, že už v počiatkoch pôsobenia kresťanskej cirkvi bolo treba riešiť aj problémy, ktoré ohrozovali jednotu cirkvi. To, že ich je možné riešiť aj dôstojne, priam s noblesou, prezrádza náš text. Do Jeruzalema bol zvolaný konvent, na ktorom sa zišli zástupcovia oboch strán konfliktu. A **boli schopní skutočného rozhovoru, ktorého podmienkou je úcta jedného k druhému a tiež úcta k pravidlám, bez ktorých sa žiadny dobrý rozhovor nezaobíde**.

Prvým pravidlom je ochota a schopnosť sa spoločne rozprávať.

Koľko rozhovorov aj v súčasnosti - v cirkvi i mimo nej - skrachovalo na tom, že táto ochota a schopnosť chýbala. Deje sa to zakaždým, keď si nedokážeme vyjasniť svoje pohnútky a postoje. Keď nie sme ochotní druhého vypočuť a ešte prv ako dohovoriť, máme protiargument. Sme pripravení „odpinpongovať“ ho, namiesto počúvania chystáme smeč. Aby k tomu nedochádzalo, je potrebná chuť si sporné veci vysvetľovať bez toho, aby sme druhého videli hneď na strane štváčov či tých, ktorí spôsobujú rozkol. Skutočný rozhovor je možný len s istou dávkou pokory, ktorá dokáže pripustiť, že aj druhý mi môže niečo podstatné povedať. A keď v tejto pokore naše vzájomné nedorozumenia zahŕňame do modlitieb, tým väčšia je potom šanca nájsť spoločné východisko. Prvé pravidlo

pre skutočný rozhovor je ochota a schopnosť zhovárať sa spolu bez podozrievania tých druhých z nekalých úmyslov.

Druhé pravidlo: všetci dostali slovo. Vysloviť sa mohli obe strany.

Najprv prehovorili bratia, ktorí sa kresťanmi stali zo strany farizejov (v. 5). Boli to ostrí chlapi. Razantne, priam ultimatívne nástojili: Všetkých bývalých pohanov treba obrezať. Ultimatívny prístup však nie je dobrou cestou. Je to zrejmé už z poznámky: „po dlhých hádkach“ (v. 7). - Po nich sa ujal slova Peter, tiež kresťan zo židov. No nie hocijaký. **Petrovi bolo mnoho odpustené. A on to vedel.** Preto nekládol ultimáta, ale jeho reč smerovala k podstate veci. Boh dal aj pohanom Ducha Svätého ako aj nám a nerobil rozdiel medzi nami a medzi nimi, ale vierou očistil im srdce, veríme, že z milosti Pána Ježiša Krista aj oni dôjdu spasenia (por. v. 11-12).

Potom prehovoril Jakub, brat Pána Ježiša Krista (Mt 13,55). - Teda tiež kresťan pôvodom zo židov. Ak dnes ešte mnohí ľudia kde koho „nálepkujú“, označia s negatívnym úmyslom: „To je Žid!...“, nemalo by nám ujsť, že Ježiš, Mária, apoštolovia – všetci boli Židia. Pán Ježiš, meno ktorého vzývame v modlitbách, bol národnosťou Žid. **Chráňme sa antisemitizmu!** Jakub navrhol, aby boli židokresťania k pohanokresťanom veľkorysí a ohľaduplní v záležitosti obriezky. Zároveň pohanokresťanov požiadal o podobnú ohľaduplnosť voči židokresťanom. Teda navrhol na jednej strane pohanokresťanov zbaviť bremena židovskej obriezky a na druhej strane od nich žiadal, aby sa s rovnakou ohľaduplnosťou vystríhali toho, čo by bolo pre židokresťanov neprijateľné. **A to je vrchol príbehu. Medzi rôznymi názormi a rozličnými skupinami kresťanov sme svedkami vzájomnej ohľaduplnosti.**

Budeme sa i my v Pánovej cirkvi vnímať nie ako konkurencia, ale ako dar? Budeme schopní vnímať našich bratov a sestry nie ako tých, ktorí, keď sa vo všetkom názorovo nestretieme, sú nám podozriví. Nie ako tých, ktorých vopred odpíšeme či im podsúvame nekalé úmysly – ale ako dar?

Apoštol Pavel napísal: „**Prijímate sa vo spolok, ako nás aj Kristus prijal** na oslávenie Boha (R 15,7).“ Bratia a sestry, aj my sa takto prijímajme. V druhých vidíme tých, za ktorých Kristus tiež obetoval svoj život, ktorým pre Jeho lásku patrí Božia milosť.

Po týždňoch trvajúcich debatách, ktoré priniesli aj nejedno vnútorné zranenie, po diskusiách o veci, ktorá je dnes vyriešená, sa prijímajme, ako nám radí apoštol Pavel. **Vzájomná ohľaduplnosť a vnímanie bratov a sestier ako daru od Pána, nech sú medzi nami aktuálne. Nedovoľme, aby medzi nami rástlo podozrievanie, vzájomná nedôvera, akýkoľvek koreň horkosti. Priateľov si vyberáme, ale v cirkvi sme si ako bratia a sestry vzájomne darovaní.**

Na úvod týchto služieb Božích sme spievali pieseň (ES 273), ktorá vyjadruje túžbu, aby všetko kvitlo, zelenalo sa. Tak jej autor vyjadril pranie po duchovnom prebudení, obrode, rozkvetu. Kiež i medzi nami prekvitá vzájomná ohľaduplnosť, láska a úcta - prejavy Ducha Svätého. Ako rozkvitnuté stromy a

zelené lúky, **i my sme na očiach.** Tí, ktorí sledujú náš život potrebujú vidieť, že Duch Svätý - Duch Kristovej lásky - žije v nás. On nech nás vedie v novom týždni a o týždeň privedie k Pánovmu stolu, k Večeri Pánovej, ktorá je aj sviatosťou zmierenia. Amen. /Pozn. Žid=označenie národnosti; žid=označenie náboženskej skupiny; židokresťan=kresťan, ktorý predtým vyznával židovské náboženstvo; pohanokresťan=kresťan, ktorý bol predtým pohanom/.

Literatúra: Jan Nohavica: *Cestou víry s Jakubem* (vyd. Sbor ČCE v Olomouci, 1993); Kol. autorov: *Farář, synod, presbyter – zborník /knižnice SPEKu, sv. 7/* (vyd. EMAN, Benešov, 2002); Kol. autorov: *Průvodce životem – Dejiny počátku křesťanské církve - Skutky apoštolů* (vyd. IBS a Luxpress, Praha 1995).

Martin Šefranko

Prosby o pokoru

Ježiši, tichý a pokorný srdcom, vypočuj ma!

Od túžby, aby som bol vážený, oslobod' ma, Ježiši!

od túžby, aby som milovaný,

od túžby, aby som bol oslavovaný,

od túžby, aby som bol stredom pozornosti,

od túžby, aby som bol chválený,

od túžby, aby som mal prednosť pred inými,

od túžby, aby ku mne prichádzali po radu,

od túžby, aby sa súhlasilo s mojimi názormi,

od túžby, aby ľudia chápali a uznávali moju dobrú vôľu,

od obáv, aby som nebol pokorovaný,

od obáv, aby mnou ľudia neopovrhovali,

od obáv, aby ma ľudia od seba neodháňali,

od obáv, aby som nebol potupovaný,

od obáv, aby sa na mňa nezabúdalo,

od obáv, aby som nebol zosmiešňovaný,

od obáv, aby so mnou nezaobchádzali nespravodlivo,

od obáv, aby som nebol upodozrievaný, oslobod' ma, Ježiši!

Aby iní boli väčšmi milovaní ako ja, Ježiši, daj mi milosť,

aby som po tom túžil!

Aby iní rástli vo vážnosti a ja aby som bol umenšovaný,

aby sa iní uplatňovali a ja aby som bol odstrkovaný,

aby iní boli chválení, a ja som zostal nepovšimnutý,

aby sa iným dávala vo všetkom prednosť predo mnou,

aby sa iní stávali viac svätými ako ja, len keď sa ja

stanem natoľko svätým, koľko môžem, Ježiši, daj mi milosť,

aby som po tom túžil. Amen.

(Prevzaté z *Evangelického týdeníka - Kostnické jiskry* č. 27/2002, poslovenčené).

RADI TLMOČÍME POĎAKOVANIE

Z ústredia Evanjelickej diakonie sme dostali prosbu o tlmočenie srdečného poďakovania Pánu Bohu známej sestry z Lúčok, ďalej sestram: Viere Beňovej, Emílii Foltínovej, Božene Janitsovej, Viere Kalinovej, Zuzane Mackovej, Jolane Meškovej, manželom M. & O. Hrabušovcom a bratovi Jozefovi Kuskovi – za podporu rozličných úsekov služby Ev. diakonie. Robíme tak radi a úprimne ďakujeme za ich široké srdce a obetavosť.

O DAR SA TREBA STARÁ A NIE HO ODLOŽIŤ NA POLIČKU

NA SLOVÍČKO S **Evou Hariňovou**

- učiteľkou z generácie tridsiatnikov. Po vyštudovaní Strednej pedagogickej školy v Turčianskych Tepliciach (odbor učiteľka materskej školy) ukončila Obchodnú akadémiu v Dolnom Kubíne (odbor sociálno – právna činnosť). Vysokoškolské vzdelanie si doplnila na Univerzite Mateja Bela (učiteľstvo 1. stupňa základnej školy). Má dve deti, 9-ročného Juraja a 13-ročnú Luciu.

1. Máš šikovné deti. Čo pre teba znamená rodina?

Rodina je dar od Pána Boha. Máme si ho vážiť. Keďže je len prepožičaný, treba sa oň starať, nie ho odložiť na poličku. O tom hovorí aj podobenstvo o hrivnách (v *Evanjeliu Matúša 25,14-30 - pozn. red.*).

2. Aké hodnoty sa snažíš deťom vštepiť?

Učím ich, aby vedeli rovnako prijímať i dávať; aby sa dokázali vcítiť do iných ľudí; aby prejavovali lásku; aby hľadali a nachádzali dobro v každej situácii; aby dokázali spolupracovať a cenit' si samého seba.

3. V akej rodine si vyrastala?

V harmonickej. Rodičia ma vždy podporovali v mojich všestranných záujmoch. Navštevovala som ľudovú školu umenia – tanečný a hudobný odbor. Na ZŠ som navštevovala výtvarný krúžok, zúčastňovala som sa recitačných súťaží.

4. Spomínaš si na niektorého z tvojich učiteľov?

Učila som sa rada aj vďaka dobrým pedagógom, ktorí ma dokázali k svojmu predmetu „pritiahnúť“. Pani učiteľka z 1. stupňa ZŠ Eleonóra Slotová nám raz povedala: „Veľmi by som si priała, aby ste si vybrali také povolanie, že keď sa stretne v dospelosti, budete mi môcť povedať, že ste si vybrali správne.“ Mne sa to splnilo. Od detstva som túžila byť učiteľkou.

5. Podporuješ aj ty svoje deti v mimoškolskej činnosti, podobne ako kedysi tvoji rodičia teba?

Jurko chodí tri krát do týždňa na plaváreň, hrá tenis. Lucka navštevuje ZUŠ – hru na husle a hrá vo folklórnych súboroch Radosť spod Salatína a Vretienko, ktorých vystúpenia si nenechám ujsť.

6. Stačíš sa aj teraz venovať svojim koníčkom?

Vo štvrtok podvečer aj s dcérou navštevujem spevokol. Tohto roku v našom kostole nahrával CD. Rada chodím na huby, čučoriedky, rada plávam, hrám na gitare, kreslím, rada tiež šijem, varím, pečiem. Okrem toho pozerám najmä psychologické filmy a filmy filmového klubu. Vzhľadom k tomu, že mám ratolesť v pubertálnom veku, po večeroch si nájdem čas na veľmi dobrú literatúru z našej

zborovej knižnice. Zaujali ma napr. knihy Zdravá rodina, Výchova detí (obe od J. Dobsona), Prepáč, mama! (od manželov Mühlanovcov). Rodičom, ktorí sa chcú dozvedieť viac o riešení problémov s deťmi rôznych vekových kategórií, odporúčam kazetu z Konferencie o rodine: Potreby a výchova dieťaťa – predpuberta a puberta.

7. Dá sa v našom meste rásť aj v kultúrnej oblasti?

Myslím si, že mesto poskytuje málo kultúrneho vyžitia. Snažím sa využiť všetky možnosti, ktoré sa ponúkajú. Mám veľmi rada divadelné predstavenia. Výnimočný zážitok som mala z predstavenia od Gogoľa: Tri sestry. Mojm obľúbeným hercom je Vladimír Špurek z divadla DeS Jano. Je to kresťan výnimočných schopností. Strela som sa s ním na tábore pre rodiny v r. 2003, kde ma zaujal tak improvizácnym divadlom jedného herca, ako aj svojím originálnym vzťahom k publiku počas hry.

8. Akým spôsobom nás ovplyvňujú masovo-komunikačné prostriedky?

Zasahujú do života ľudí. Každý človek by si mal premyslieť, či je správne ísť tou cestou, ktorú mu masovo-komunikačné prostriedky ukazujú. Osobne viac pravdy nájdem v Biblii.

9. Pokladáš imidž učiteľa za dôležitý?

Nie. Učiteľ má byť vzorom povahových kvalít. Vzhľad, oblečenie je druhoradé. Dôležité je, aby naučil žiakov mať rád a vedieť odpúšťať.

10. Letné prázdniny sa v našom zbere začali denným biblickým táborom. Môžeš nám priblížiť aktivity, ktoré si deťom pripravila?

Denný tábor bol organizovaný s úmyslom uspokojiť potreby detí tých rodičov, ktorým takýto typ tábora lepšie vyhovuje z finančného hľadiska. Tábor bol bezplatný, nakoľko deti prišli z domu naraňajkované, desiatu mali so sebou a obed dostali opäť doma. Začínali sme denne o 8. hod. rannou komunitou, modlitbou a novou kresťanskou piesňou. Hrali sme rôzne športové hry: Kop do diaľky, Lepkabal, Ako naučiť lenivú mušku lietieť. Deti dostávali diplomy, ktoré si lepili do svojich denníkov. Vyrábali sme kvety z odpadového materiálu. Vymýšľali hádanky. Preberali sme témy: V čom môžem vidieť Boha? Aký je Boh? Boh chce, aby sme boli šťastní. Tiež sme sa vybrali na turistiku. Boli sme na Kalvárii, v Čutkove, v Hrabove. Výlet na Likavský hrad nám nevyšiel kvôli daždivému počasiu. Deťom sa páčila návšteva plavárne i opekanie špekáčikov. Činnosť sme ukončili o 14. hod., keď sa deti rozišli domov na obed.

11. Máš nejaký obľúbený citát z Biblie?

Nemám. Keď príde nejaký problém, tak si k nemu nájdem vhodný citát v Biblii. Dokáže ma povzbudiť a pomôže mi pozrieť sa na starosti z iného pohľadu.

12. Učíš aj evanjelické náboženstvo. Môžeš vysvetliť text z Listu Efezským 5,8?: „Ved' boli ste kedysi tmou, ale teraz ste svetlom v Pánovi; ako deti svetla žite.“

Máme byť bezprostrední ako deti. Byť kresťanom neznamená len prísť v nedeľu do kostola, ale aj to, že vieru treba šíriť v každej dobe a kdekolvek sa nachádzame, a to v každý okamih svojho života. Ježiš nás miluje, robí pre nás veľmi veľa. My by sme Mu mali byť vďační a mali by sme to prejavovať celým

svojím žitím. To jest modlitbami, čítaním Božieho slova, stretávaním sa s inými kresťanmi a vzájomnou pomocou. *(Zhovárala sa Janka Mrázová).*

NOVINY

Si novinami,

ktoré Boh denne posielá ľuďom. Si radostnou správou.

Tvoj život, to nie sú len titulky.

Z hĺbky svojej viery máš dávať vedieť o nádeji,

ku ktorej sme my, kresťania, povolani.

Si nezaujaty mi novinami?

Si napojený na Boha?

Dbáš o slabých?

V твоjich novinách nesmie chýbať ani humor a zábava.

Buď radostnou tlačou, ale nie povrchnou.

Nie je vydávanie твоjich novín často ohrozené zlým duchovným

počasím tvojej duše? Alebo snáď dokonca niekedy zastavíš

vydávanie, pretože to vzdáš?

Nezabudni, že vychádzaš denne...

Prajem vám všetkým radostnú tlač!

(Prevzaté z internetu).

AKTUÁLNE

NIEKOĽKO ÚVAH NA TÉMU KOSTOL

(Uvádzané texty z Písma Svätého si, prosím, podľa skratiek vyhládajte vo svojej Biblii, prečítajte a nechajte ich na seba pôsobiť. Sú súčasťou, nie iba „bižutériou“ tohto príspevku).

CIRKEV MÔŽE EXISTOVAŤ AJ BEZ CHRÁMU, NIE VŠAK BEZ SLUŽIEB BOŽÍCH

Kresťanské služby Božie nie sú viazané na určité miesto. Podľa Novej zmluvy je otázka, kde sa majú konať menej podstatná, než otázka, ako majú služby Božie prebiehať (J 4,20-24; Sk 17,24-25; 1K 14,40). Pre obdobie ranej kresťanskej cirkvi je príznačné, že nemá vlastný chrám. I keď sa podľa Sk 2,46 zdá, že kresťanský cirkevný zbor v Jeruzaleme sa určitý čas stretával v bočnej sieni židovského chrámu, chrám tu má význam len ako po praktickej stránke vhodná miestnosť, nie ako miesto, výlučne na ktorom je možné stretnúť sa s Bohom. Biblia naznačuje (Sk 5,42), že cirkev sa stretávala i po domácnostiach. Autor Zjavenia Jánovho vo videní nového Jeruzalema konštatuje, že chrám v ňom nevidel (Zjav 21,22a).

KRESŤAN JE BOŽÍM CHRÁMOM

1. List Korintským (3,16-17) výrazom chrám neoznačuje veľký kostol, ale nás – kresťanov. My, náš život je, má byť chrámom – miestom, kde prebýva Boh. Pán Boh má byť prítomný v celom našom živote – v zmýšľaní, slovách

i skutkoch. Pravou kresťanskou službou Bohu bol a je pravdivý kresťanský život. V Starej zmluve boli v jeruzalemskom chráme prinášané obete. Podľa Novej zmluvy je murovaný chrám nahradený chrámom duchovným (1K 3,16-17). Obete (zvierat, obilia a pod.) nie je potrebné prinášať, lebo Pán Ježiš svojou smrťou na kríži priniesol dokonalú obeť (Židom 7,26-27; 9,11-12.28; 10,10-14). Obeťou, ktorú Pán Boh od nás čaká je, aby sme si dali námahu skúmať, čo je Božia vôľa, dali sa formovať Božím Duchom a obetavo žili pre Boha a blížnych (R 12,1-2; Mk 12,28-33; R 13,8-10). Boží Duch pôsobí cez Kristovo slovo. Z počúvania Kristovho slova sa rodí a rastie viera (R 10,17).

KOSTOL – VHODNÉ A DÔSTOJNÉ MIESTO PRE SLUŽBY BOŽIE

Dosiaľ uvedené nechce nijako spochybňovať význam kostola. Veď pre početnejšie zhromaždenie kresťanov je kostol vyhovujúcim miestom - po stránke potrebnej nerušenosti, veľkosti, ochrany pred nepriazňou počasia i ruchu ulice – v ktorom sa môžu ľudia schádzať k počúvaniu Božieho slova, prijímaniu sviatostí, spoločným modlitbám a oslave Pána Ježiša Krista. Výraz kostol pochádza z latinského castellum a znamená: bašta, hrad, útočisko. – Teda miesto, kde sa v bezpečí a nerušene od hluku sveta môžeme sústrediť na zvesť Božieho slova. Tým, že kostol bol posvätený Božím slovom a modlitbou (ten náš 10.10. 1926), bol vyňatý zo svetského užívania a určený na bohoslužobné účely, na podujatia, ktoré posilňujú a vzdelávajú vieru a budujú cirkev. Pán Ježiš prebýva v kostole práve v Božom slove, vo sviatostiach, ktoré prijímame a vo viere zhromaždenej cirkvi. Kristus sľúbil, že bude prítomný medzi tými, ktorí sa schádzajú v Jeho mene (Mt 18,20). Znamením, ako vážne berieme toto Ježišovo zasľúbenie, je aj primeraná upravenosť, čistota a dôstojný vzhľad bohoslužobného priestoru. Zničenie jeruzalemského chrámu nás prísne varuje pred tým, aby naša úcta prináležala kostolu; ona patrí jedine Bohu (2M 20,3; Jer 7,3-8; Iz 1,11-20). Predsa, ošarpaný a zanedbaný kostol nezriedka prezrádza, že také sú aj duše veriacych (Ag 1,2-11). Naopak, **dbanie o to, aby bol bohoslužobný priestor pekný a dôstojný vypovedá, že vieme, s akým vzácnym Hostom sa v ňom stretávame** (Ag 1,14). K charakteristickým znakom evanjelickeho kostola patria architektonická jednoduchosť, priestrannosť, nepreplnenosť výzdobou, jasná farebnosť.

MILOVAŤ BOHA, OSLAVOVAŤ HO A SLUŽIŤ MU CELOU BYTOSŤOU (VŠETKY ZMYSLY SÚ ZAPOJENÉ)

K evanjelickej tradícii patrí neokázalosť a opatrnosť – neprečoňovanie symbolov a vonkajších vecí, aby nebol narušený primát Božieho slova. Ani evanjelici však nepopierajú, že estetický a dôstojný bohoslužobný priestor pomáha nastaviť uši pre počúvanie a prijímanie Božieho slova. Biblia nás vyzýva milovať Pána Boha, oslavovať Ho a slúžiť Mu celým duchom, dušou i telom (1K 6,20b; Ž 103,1; Mk 12,30). Nielen sluch, ale tiež ostatné zmysly sú pri službách Božích zapojené.

Sluch - viera je z počúvania Kristovho slova (R 10,17).

Zrak - vníma texty piesní – spievaných i ďalších modlitieb. Tiež farby rúcha, z ktorých každá čosi zvestuje, odkazuje na istú duchovnú skutočnosť. V evanjelických kostoloch sa používajú tieto

LITURGICKÉ FARBY:

BIELA - symbolizuje Božiu slávu. Je farbou svetla a odkazuje na Krista - svetlo sveta, na víťazstvo života nad smrťou, svetla nad temnotou. Používa sa pri sviatkoch Pána Ježiša, ktoré nepripomínajú Jeho umučenie (Vianoce, Zjavenie Krista Pána, Veľká noc, Vstúpenie); tiež pri radostných príležitostiach (ordinácia, inštalácia, konfirmácia). Značí aj čistotu a dokonalosť.

ČERVENÁ - pripomína krv (mučeníkov, ktorí položili svoj život pre šírenie evanjelia) a oheň (Ducha Svätého, ktorého Pán zoslal na apoštolov v podobe ohnivých jazykov /Sk 2,3-4/). Symbolizuje i lásku k Pánu Bohu a Jeho cirkvi. Používa sa na svätodušné sviatky - sviatky cirkvi, v nedeľu Svätej Trojice a na pamätné dni apoštolov, mučeníkov a vyznavačov viery (Petra a Pavla, Cyrila a Metoda, Majstra Jána Husa, Pamiatku posvätenia kostola, Pamiatku reformácie).

ČIERNÁ - je výrazom vážnosti a dôstojnosti, tiež zármutku a smrti. Používa sa počas Tichého týždňa - t.j. na Zelený štvrtok a Veľký piatok, ďalej na Nedeľu pokánia (10. po Sv. Trojici – pripomienku zničenia Jeruzalema); tiež na Pamiatku zosnulých a pri pohreboch.

FIALOVÁ - jej najsýtejšie odtiene sú temer čierne a tak fialová vyjadruje túžbu po svetle a novom živote. Pripomína farbu popola, čím odkazuje na potrebu vážneho zamýšľania sa nad tým, ako žijeme, na dôležitosť pokánia. (Pokánie znamená pokornú zmenu zmýšľania, postojov, nášho hodnotového rebríčka a trvalú pohotovosť k takejto premene, kedykoľvek pod vplyvom Božieho slova rozpoznáme, že sa nám cesta k Pánovi stráca alebo že sme z nej zišli). Fialová farba sa používa v prípravných obdobiach – advente a pôste, v ktorých sa v evanjelickej cirkvi nemajú konať sobáše.

ZELENÁ - je farbou života, dozrievania a nádeje. Pripomína pučiace listy na jar a mladé obilie. Má znázorňovať rast vo viere, rozšírenie sejby evanjelia po celom svete. Používa sa po Zjavení Krista Pána do Predpôstnej nedele a počas nedeľ po sviatku Svätej Trojice.

Liturgické rúcha v týchto farbách zdobia oltár, kazateľnicu a niekde i krstiteľnicu. Farby liturgických rúch majú istú vypovedaciu schopnosť; evanjelici ju však nepreceňujú. Viera žije z Božieho slova a sviatostí. Vie, že Slovo a sviatosti sú podstatné pri službách Božích, kým liturgické farby sú nepodstatným znamením. V núdzi (ak nie sú k dispozícii) sa môže zameniť čierna s fialovou a biela s červenou. V dvoch z liturgických farieb je zhotovené aj

BOHOSLUŽOBNÉ RÚCHO KAZATEĽA V ECAV NA SLOVENSKU

Čierny **luterák** dostal názov z nemeckého výrazu „Luther Rock“ (Lutherov kabát) – čiže od talára, širokého kabáta, ktorý bol civilným odevom Martina Luthera i ďalších stredovekých univerzitných vzdelancov. Symbolizuje schopnosť kazateľa vyučovať a zvestovať Božie slovo. Spod goliera luteráka

visia biele **tabličky**. Pripomínajú dve tabule Božích prikázaní. Vždy keď si kazateľ zakladá tabličky, resp. keď s tabličkami predstupuje pred bohoslužobné zhromaždenie, má si on i prítomní uvedomiť: Božie prikázania platia a sú najlepšimi pravidlami pre život jednotlivca i spoločnosti. Biela **kamža** (alba) sa vyvinula zo spodnej časti odevu /tuniky/ bežne používanom v dobe vzniku kresťanstva v grécko-rímskom svete. Pôvodne nebola bohoslužobným, ale civilným rúchom. Nová zmluva nepodáva žiadne inštrukcie o vzhľade bohoslužobného odevu a tak spočiatku tí, ktorí slúžili na službách Božích, konali tak v civilnom odevu. Od 7. storočia, keď sa svetská móda začala meniť a začínajú sa používať nohavice, sa cirkevný odev (alba) začína nosiť cez odev svetský, čo je v 9. storočí bežnou praxou. Alba sa o čosi skrátila, no zostala základným liturgickým odevom (v katolíckych cirkvách ju nosia nielen kňazi, ale aj miništranti). Biela farba alby – kamže symbolizuje radosť a jasnú kresťanskú vieru v Spasiteľa, ktorý sa ako vzkriesený zjavil v bielom rúchu. Kým čierny dlhý luterák znamená prikrytie našich hriechov a slabostí, beloba kamže radosť a nový život človeka očisteného od hriechov krvou Baránka – Ježiša Krista (Zjav 7,14; pozri tiež ES č. 487,1). Luterák i kamža sa vyvinuli z civilného odevu. Bohoslužobný odev evanjelického kazateľa teda na žiadny pád nie je výrazom jeho odlišnosti či dokonca oddelenosti od neordinovaných („laikov“), ale symbolom, že kazateľ je v cirkevnom zbore poverený zvláštnou službou a zodpovednosťou. Bohoslužobný odev slúži k poriadku, podobne ako uniforma (vojakov, železničiarov, colníkov, lesníkov) či jednotný služobný odev (sudcov, lekárov a pod.) napomáha poriadku. Kamža sa používa výhradne v kostole; nosia ju farári (nie kapláni ani diakoni) po všetky nedele a sviatky na hlavných službách Božích okrem adventu, pôstu, a Nedele pokánia.

Hmat – uplatňuje sa pri podaní rúk, ktoré znázorňuje bratsko-sesterskú náklonnosť a je znamením kresťanskej lásky, zmierenia, túžby po nažívaní v pokoji. Podanie rúk symbolizuje aj prijatie (napr. pri konfirmácii, inštalácii), kým skladanie rúk (ich dotknutie sa hlavy – pri rozhrešení, krste, sobáši, konfirmácii, ordinácii...) je výrazom požehnania, znamením odovzdania Božej milosti, odpustenia, Božieho poverenia do služby a ďalších Božích darov.

Reč - pri posviacke 1. evanjelického a. v. kostola v nemeckom meste Torgau Martin Luther povedal: „Nech sa na službách Božích nedeje nič iného, než aby náš milý Pán sám s nami hovoril svojím svätým slovom a my s Ním modlitbami a chválospevmi. Naša reč - hovorenie a spev na službách Božích - je odpoveďou na to, ako nás Pán Boh oslovuje vo svojom slove o činoch.

Čuch - zapojený je najmä v cirkvách, kde sa používa vonné kadidlo. U evanjelikov sa obmedzuje na vôňu kvetov, sviec, adventného venca a vianočného stromčeka.

Chut - uplatňuje sa pri Večeri Pánovej, kde môžeme nielen počuť, ale bytostne vnímať pravdivosť biblických slov: „Okúste a vidíte, že dobrý je Hospodin!“ (Ž 34,9) Ak nás Biblia menuje chrámom, je to pre nás záväzok, aby cez naše slová a počínanie v kostole i mimo neho, mohli iní zavoňať (2K 2,15-16)

prítomnosť neviditeľného nebeského Otca v našom viditeľnom svete. Boh miluje celý svet (J 3,16). Cez bohoslužobné dianie v murovaných kostoloch i cez nás – duchovné chrámy (1K 3,16-17), sa chce dostať do sveta - k ľuďom.

SYMBOLY

V priebehu konania služieb Božích i pri vybavení kostola je mnoho symboliky a symbolov. Pokúšajú sa priblížiť to, čo je slovom neuchopiteľné, čo nemožno presne popísať, vyjadriť.

Oltár - je symbolom Božej prítomnosti. Vyjadrená je v oltárnej Biblii, ktorá má spravidla väčší rozmer a leží v strede oltára.

Oltárna Biblia - symbolizuje, že Pán Boh je v kostole prítomný v slovách Písma Svätého. Na službách Božích sa priamo z nej nečíta. (Vzhľadom na jej spomínanú veľkosť je príťažľivá). Avšak i to, že oltárna Biblia je „len tak“ nehybne položená, má svoj symbolický význam. Oltárna Biblia nás odkazuje na základnú skutočnosť, že Písmo Sväté je najvyššou normou – pravidlom života, ktorým nemáme hýbať, svojvoľne ho posúvať, upravovať si ho, ale prijať ho. Fakt, že pred oltára či z kazateľnice zaznievajú texty z Písma Svätého, zdôrazňuje základné východisko evanjelikov, totiž že jedine Biblia je prameňom našej viery.

Oltárny obraz - v našom kostole pochádza od Petra Bohúňa. Predstavuje Krista žehnajúceho kalich. Tým pripomína, že oltár je vlastne Pánovým stolom, z ktorého pri Večeri Pánovej prijímame dary Kristovej milosti – Ježišovo pravé telo a pravú krv v podobe posväteného chleba a vína. Ak to konáme s vierou, je nám to na odpustenie hriechov, posilnenie viery a posvätenie. Hoci výraz stôl Pánov je ako pomenovanie oltára menej zaužívaný, je teologicky presnejší. V evanjelických kostoloch totiž na oltári neprinášame obeť, iba ak obeť chvály (Žid 13,15). Prijímame však Kristove dary zo stola Pánovho. Zábradlie pri oltári neznamená, že za ním je oddelený posvätný priestor, do ktorého smie vojsť iba ordinovaný, ale má opornú funkciu - najmä pre starších, ktorí prichádzajú po osobné rozhrášenie a k prijímaniu Večere Pánovej.

Kríž - podobne ako oltárna Biblia, má na Pánovom stole centrálné miesto. Kríž v našom kostole je vsadený do žulového podstavca – základu, čím symbolizuje, že pevným základom našej viery je obeť za nás ukrižovaného Ježiša (1K 3,11; Sk 4,11-12). Stopy po klincoch znázorňujú, že i keď na kríži chýba Kristovo telo, Ježišovo utrpenie a smrť boli skutočné. Ryhy v dreve kríža predstavujú veky a pripomínajú, že Ježiš priniesol svoj život za hriechy ľudí všetkých čias – tých, ktorí žili pred Ním, za svojich súčasníkov i za hriech nás a ďalších, ktorí žijeme po Kristovom nanebovstúpení. Kov zlatistej farby, ktorý vychádza zo stredu kríža zdôrazňuje, že Ježišovo údel neskončil Veľkým piatkom, ale slávnym vzkriesením. Zároveň naznačuje, že z kríža obetovaného Krista i nám žiari spása a pozýva prijať ju s vďačnosťou.

Svietnik - v našom kostole obsahuje Ježišov výrok z J 8,12: „Ja som svetlo sveta.“ („Kto mňa nasleduje, nebude chodiť v tme, ale bude mať svetlo života“). Autorom svietnika, rovnako tak autorom kríža na Pánovom stole, je

akad. mal. Milan Gromnica. K zmienenému citátu na svietniku povedal: „*Toto sú slová 2000 rokov staré – sú stále živé. Mohol ich ktosi vtedy vyrezať do kusa dreva, alebo vytesať do kameňa? Mohol by som ten kus dreva dnes nájsť? (...Byť napríklad archeológom v Jeruzaleme... Pravdaže, boli by napísané iným písmom...).* Ako by asi ten kus dreva vyzeral? Aký by bol veľký a ťažký – aký by bol jeho tvar, farba a hlavne účel?...

Pokúsil som sa ho, akoby nájsť dnes a tu. Rád by som ten kus dreva so vzácnymi slovami celý zvyšok života hľadal – a nachádzal. Nie je to ľahké, aj preto som mu chcel darovať tvár – podobu a aj účel. Nech svieti mnohým.“ /August 2004/.

Sviece – vskutku symbolizujú Krista ako svetlo sveta (J 8,12; 12,46). Na oltár patria živé sviece, lebo pri bohoslužobnom dianí i veciach používaných pri službách Božích je namieste pravdivosť. Sviece znázorňujú v obeti za nás sa stravujúci Ježišov život – pre naše spasenie. Umelé sviece túto duchovnú skutočnosť nemôžu priblížiť. Svetlo sviece nám tiež pripomína výzvu Písma, aby sme žili ako deti svetla (Ef 5,8b). Napomína nás chrániť si svetlo viery, aby nám nevyhaslo ako lampy piatich pochabých panien z Ježišovho podobenstva (Mt 25,1-13).

Na Pánovom stole sa nachádza aj **Agenda ECAV na Slovensku** – kniha bohoslužobných poriadkov, modlitieb a príslušných biblických textov pre nedele a sviatky. Vyjadruje zásadu, aby sa v cirkvi všetko dialo slušne a v poriadku (1K 14,40). Dodržiavanie poriadkov Agendy napomáha jednote a svornosti v cirkevných zboroch našej cirkvi.

Kvety – na oltári nie sú len ozdobným prvkom, ale symbolizujú radosť a život. Preto, podobne ako sviece, majú byť živé. Hovoríeva sa: „Aká viera, také kvety“, hoci tento výrok nemožno absolutizovať.

Krstiteľnica - v našom kostole stojí pred oltárom – symbolizujúcim Božiu prítomnosť. Do spoločenstva s trojjediným Pánom Bohom – do Jeho prítomnosti otvára dvere práve sviatosť Krstu svätého. To znázorňuje aj vnútorná architektúra nášho kostola. Krstiteľnica pred oltárom nám už svojím umiestnením „vrať“: Nemôžete nebrať na vedomie, že ste pokrstení, že ste Krstom svätým vstúpili pod Kristovu vládu, pod Jeho vplyv, do Jeho právomoci. Krstiteľnica pred oltárom je s'a výkričník upozorňujúci nás, ktorí chceme byť sami svoji: Pamätajte, že už nie ste sami svoji; boli ste veľmi draho kúpení (1K 6,20; 1Pt 1,18-19). Nasledujte Kristov príklad, žite podľa Jeho prikázaní i zasľúbení. Slovom reformátora kresťanskej cirkvi Dr. Martina Luthera: „Krst je našim každodenným odevom“. Hoci je udalosťou minulosti, to, že sme pokrstení v Božie meno má mať smerodajný význam pre našu prítomnosť i budúcnosť.

Kazateľnica - spolu s oltárom a krstiteľnicou je najdôležitejšou časťou kostola. V dôsledku reformačného presunu ťažiska služieb Božích z liturgie omše (nekrvavého obetovania Krista) na kázané Božie slovo sa kazateľnica dostala v evanjelickom kostole do dominantnej pozície. Naš neskororomantický drevený oltár s kazateľnicou patrí k tzv. saským oltárom, v ktorých je kazateľnica

umiestnená nad stolom Pánovým (oltárom). Symbolicky to vypovedá, že slovo Božie je vyvýšené nad všetko. Keďže sa v našom kostole už roky z pôvodnej kazateľnice nekáže, namiesto je otázka: „Prečo?“ Vari už neplatí, že slovo Božie je vyvýšené nad všetko? – To nechceme nijako spochybňovať. Pán Ježiš svoju prítomnosť zaslúbil v Slove i sviatostiach. Z reformačného hľadiska, podľa Augsburského vyznania však niet pochyb, že aj sviatosti sú nemenej intenzívnym spôsobom, ktorým nás Pán Boh oslovuje, ako kázeň Božieho slova. Augsburské vyznanie použilo frázu „Slovo a sviatosti“, aby vyjadrilo komunikáciu jedným evanjeliom prostredníctvom dvoch rozličných spôsobov, pričom počas služieb Božích jedno od druhého nemá byť oddelené. Sviatosti (Krst svätý a Večera Pánova) a kázeň Božieho slova sú rôzne spôsoby zvesti evanjelia – Božej komunikácie s nami. Preto nie je odstupom od reformačných tradícií, keď sa v našom kostole Božie slovo káže od kazateľského pultu – z miesta, ktoré je v blízkosti krstiteľnice i stola Pánovho a približne na jednej výškovej rovine s nimi. Vzájomná priestorová i úrovňová blízkosť stola Pánovho, kazateľského pultu i krstiteľnice dobre vystihuje, že kázeň Božieho slova, i sviatosti (Večera Pánova a Krst svätý) sú rozmanité spôsoby zvestovania toho istého evanjelia Ježiša Krista.

Nápis nad oltárom – Ďakujte Hospodinovi, pochádza – ako je vyznačené - zo Žalmu 105,1. Dlhú sme boli zvyknutí na slová Oslavujte Hospodina, ktoré sú tým istým textom, ibaže v preklade Bible kralické. Ak si otvoríme preklad Biblie, ktorý sa ako autorizovaný v našej cirkvi má na službách Božích používať, v Žalme 105, 1. verši čítame: Ďakujte Hospodinovi. Je náležité, aby citovaný výrok z Písma Svätého zodpovedal autorizovanému prekladu Biblie (z r. 1999) používajúcom sa v ECAV na Slovensku. Preto teda: Ďakujte Hospodinovi. Nápis je v zlatom vyhotovení, čo chce pripomenúť, že vďačnosť Bohu má prenikať nielen naše bohoslužobné stretnutia, ale sa má ako zlatá niť tiahnuť celým našim životom. Je užitočné, aby sme si vo svojich Bibliách všimli aj súvis Žalmu 105-ho, teda pokračovanie v priečelí kostola napísaného 1.verša (aspoň po verš 5.). Tento biblický text nám má veľa čo povedať.

Farebné riešenie interiéru kostola – navrhol ho akad. mal. Milan Gromnica s nasledovným zámerom: „*Chcel som, aby to bola „vyhňa Slova“ – toho Slova, ktoré pomôže uniesť aj najväčší kríž. Chcel som, aby odtiaľto žiarilo a prehrialo nielen priestor, ale aj dušu.*

Farba sama o sebe nemá nijakú magickú moc, vstupuje iba do vzťahov s inými farbami a tak vytvára buď harmóniu, alebo nesúzvuk. Môže iba pomôcť prebúdzat' dané. Aj nemusí.

Chcel som, aby „steny urobili 2-3 kroky bližšie k sebe“ – chcel som vyprevadiť chlad za bránu kostola.

So žalmistom ďakujem Hospodinovi, že stál pri našich rozhodovaniach.“

ĎAKUJME HOSPODINOVÍ za pomoc pri obnove nášho kostola. Ďakujeme Mu, že v radosť i v kríži sme v dobrých Božích rukách. Ktosi napísal: „Zabúdanie plodí nevďačnosť, nevďačnosť plodí ľahostajnosť, ľahostajnosť plodí

nespokojnosť, nespokojnosť pochybnosti, pochybnosti pád a pád plodí prekliatie. Preto nezabúdajme s vďačnosťou prichádzať na služby Božie - aby náš kostol zostal tým, čím má byť: stánkom Božím s ľuďmi (Zjav 21,3). – Miestom, kde sme pozvaní hľadať Hospodina (Iz 55,6) a On sa nám v Slove a sviatostiach dáva nájsť; aby kostol nebol stavbou síce pekne upravenou, no bez života.

Pri príležitosti obnovy interiéru ružomerského evanjelického a. v. kostola s použitím viacerých prameňov spracoval v auguste 2004

Martin Šefranko – zborový

farár

OZNAMY

➤ **Náš spevokol realizoval zvukovú nahrávku časti svojho repertoáru. Záujemcovia o CD, resp. magnetofónovú kazetu o ne môžu požiadať na fare.** (CD: 150,-Sk; kazeta: 100,-Sk).

➤ Nakoľko v termíne stanovenom zborovým konventom (apríli a máji) - a ani dosiaľ – si cirkevný príspevok (CP) na r. 2004 neuhradilo ešte vyše 300 členov nášho zboru, prosíme ich o splnenie si tejto – jednej zo základných povinností člena ev. cirkvi. Výška príspevku je 200,-Sk na pokrsteného člena zboru. Pokiaľ sú v rodine 3, prípadne viac nezaopatrených detí, rodina platí CP iba za dve deti. Za skoré vyrovnanie si podlžnosti vám ďakujeme. Posielanie upomienok neplatičom nás neteší. Avšak súhrnné nedoplatky len za r. 2004 činia vyše 60.000,-Sk. Ak by takáto suma chýbala komukoľvek v rodinnom rozpočte, sotva by mu to bolo jedno. Navyše je stále dosť takých, ktorí majú podlžnosti za viaceré roky. Žiaľ, nevidieť ich ani v kostole, ani na brigádach, ničím neprispievajú; zdá sa že k svojej cirkvi, do ktorej dobrovoľne patria, sú ľahostajní. A ľahostajnosť bolí – v každej rodine - i v rodine Božích detí (v cirkvi). **Verte, Pánu Bohu nie je ľahostajný nikto z nás (čítaj napr.: Izaiáš 43,4; 49,15-16a; 5,1-4).** To, čo sa v cirkevnom zbere darí konať, by bolo sotva mysliteľné bez nevyhnutného finančného zabezpečenia.

➤ Úprimne vám ďakujeme za milodary, ktoré viacerí z vás venovali pre činnosť nášho cirkevného zboru – na občasník DEDIČSTVO, maľovanie interiéru kostola i na v budúcnosti plánovanú opravu plota. (2. Korintským 9,7-8).

Tým, ktorým viac vyhovujú bezhotovostné platby, pripomíname číslo nášho bežného účtu: 0056711346/0900. Prosíme k platbe uviesť aj avízo (meno platiteľa, účel platby, napr. milodar; cirkevný príspevok /CP/ a pod.). Ďakujeme!

ROKOVANIA NÁŠHO ZBOROVÉHO PRESBYTERSTVA

14.3. – presbyterstvo menovalo komisiu na rokovanie so zástupcami Mesta Ružomberok o úprave okolia nášho kostola.

25.3. a 15.4. – na MsÚ sa konalo rokovanie komisie menovanej naším zborovým presbyterstvom so zástupcami Mesta Ružomberok o úprave okolia nášho kostola.

18.4. – presbyterstvo sa zaoberalo najmä možnosťami riešenia opravy červotočom napadnutého organa na chóre a návrhom Mesta Ružomberok o úprave okolia nášho kostola.

28.4. – na MsÚ sa konalo zasadnutie nášho zborového presbyterstva, ktorému zástupcovia Mesta Ružomberok prezentovali návrh úpravy okolia nášho kostola a diskutovali o nej s členmi presbyterstva.

9.5. – na hlavných službách Božích sa uskutočnil mimoriadny konvent, na ktorom zástupcovia Mesta Ružomberok prezentovali návrh úpravy okolia nášho kostola a diskutovali o nej s členmi nášho cirkevného zboru. Na konvente sa zúčastnili aj biskup VD ECAV Igor Mišina a dozorca LOS ECAV Ondrej Mrlian.

24.5. – presbyterstvo sa venovalo najmä príprave konventu zvolaného na 30.5. Prijalo odporúčanie, aby konvent hlasoval za zachovanie terajšieho stavu areálu nášho kostola. Bol určený tiež termín maľovania interiéru kostola (19.7.-18.8.). Vykonaním prác presbyterstvo poverilo Dušana Čupku.

Presbyterstvo rozhodlo o demontovaní plynových vykurovacích žiaričov, aby sa predišlo riziku kondenzácii spalín vo vymaľovanom kostole. Prácami na sanácii organa na chóre napadnutého červotočom bol poverený Ing. Ladislav Kohút.

30. 5. – na tento deň bol zvolaný celozborový konvent, ktorý mal rozhodnúť o návrhu Mesta Ružomberok na úpravu okolia nášho kostola. Sestry Zuzana Jarabová a Katarína Lukáčová naň pripravili voličské (prezenčné) listiny a hlasovacie lístky. Konvent bol napokon zrušený, lebo 28.5. bolo zboru doručené rozhodnutie Mesta Ružomberok o odstúpení od zámeru úpravy okolia kostola. Terajší stav areálu nášho kostola zostáva zachovaný.

TÁBOR DETÍ

Posledný júlový týždeň som spolu s 52 deťmi prežila v krásnom prostredí v mestečku Brezová pod Bradlom, v rekreačnom zariadení evanjelickej cirkvi. Veľmi som sa tešila na celý týždeň prežitý s deťmi, i keď to prinášalo veľa času priprav a veľkú zodpovednosť. Bolo treba pripraviť množstvo aktivít a hier pre deti. Dovoľte mi krátku exkurziu ako to asi vyzeralo.

Každý deň mal približne rovnakú štruktúru. Ráno budíček pre deti, rozevička, hygiena. Nasledovalo stíšenie na chatkách, kde si vedúci spolu s deťmi čítali niekoľko veršov z Biblie a spoločne s nimi sa modlili. Zároveň sme deti viedli k tomu, aby v tom pokračovali aj doma, keď sa vrátia z tábora. Po duchovnej strave nasledoval telesný pokrm. Dôležitou súčasťou bola čistota na izbách, ktorá bola pravidelne každý deň aj niekoľkokrát kontrolovaná. Deň čo deň na deti čakalo množstvo športových hier. Tradične sa hral celotáborový futbalový turnaj, v ktorom boli zapojené všetky deti (samozrejme, aj dievčatá). Tento turnaj vyvrcholil v závere tábora exhibičným zápasom medzi výberom detí

a vedúcimi. Som rada, že asi po troch rokoch sme konečne v tomto zápase ako vedúci uspeli.

Témou tábora bola Cesta pútnika, muža, ktorý sa rozhodol opustiť Mesto skazy a po prechode cez Bránu rozhodnutia sa vydal na cestu do Zlatého mesta k Dobrému Kráľovi. Deti sa dozvedeli o mnohých veciach, s ktorými sa môže stretnúť človek, ktorý sa rozhodne poslúchať Pána Boha. Po dobrom a výdatnom obede (varili nám veľmi fajn) sme mali "siestu" – čas na odpočinok. Bolo treba nabrať veľa síl do nových celotáborových súťaží, ktoré nasledovali v ďalšej časti dňa. Po večeri sme mali spoločný program, kde okrem spevu piesní sme hrali mnoho hier.

Počas celého týždňa si deti mohli vyrábať svoje vlastné tričká, vyhotoviť malé upomienkové predmety, absolvovali sme výstup na Bradlo – vrch na ktorom je postavená Mohyla M.R. Štefánika, a taktiež nočnú hru. Z tábora som prišla unavená, no neľutujem čas, ktorý som tam strávila. Bolo nám super a za to som vďačná nášmu nebeskému Otcovi, ktorý nám k tomu všetkému dával neuveriteľne dobré počasie.

Zuzana Jarabová

SVEDECTVO

Úsmev. Dotyk. Smiech. Odpustenie. Ochota nezištne sa zdieľať. Schopnosť plakať - a počuť plač druhých. Láska k životu. Odhodlanie riskovať. Vzájomné pochopenie. Toho všetkého sme schopní. Človek, ktorý má v srdci vieru v Boha, nechce žiť inak.

Viera je vzácny dar. Neviete ako ste ho získali. Viete len, že ste si ho nijako nezaslúžili. „Láska, ktorou miluješ Boha a hľadanie, ktorým Ho hľadáš, sú láska a hľadanie, ktorými ťa hľadá a miluje Boh.“ napísal Augustín.

Viera je ale aj slobodné rozhodnutie človeka. Niekedy však je veľmi ťažké otvoriť Bohu srdce. Veľakrát sa nám naša cesta zdá ťažká a je plná pochybností aj zlyhaní.

Viera je pre mňa istota vo svete, kde všetko ostatné je veľmi neisté. Istota, že nikdy nie som sama, že Pán Boh je k nám bližšie, než si myslíme. Než sme sa kedy odvážili dúfať. Stále. V každej chvíli.

Viera je poklad, ktorý však netreba skrývať. Možno z neho neobmedzene rozdávať. Postačí na celý život a dáva mu zmysel. Má moc človeka zmeniť. A tým mu zmení celý svet.

MUDr. Danica Papúchová (konfirmovaná v našom kostole 16.12. 2003)

2% pre Občianske združenie Vladimíra Pavla Čobrdu

Pri našom cirkevnom zbore krátko existuje Občianske združenie Vladimíra Pavla Čobrdu. Je pomenované po ev. farárovi – seniorovi, za pôsobenia ktorého bol postavený náš terajší ev. kostol v Ružomberku, ev. fara i cirkevná škola. Na sklonku svojho ružomerského pôsobenia bol V.P. Čobrda v našom kostole uvedený do úradu biskupa našej ev. cirkvi. K cieľom združenia nazvaného po ňom patrí najmä podpora aktivít mládeže, detí, spevokolu pri

ružomerskom ev. cirkevnom zbore. **Začiatkom roku 2005 sa združenie chce uchádzať o 2% z dane. Dávame to do pozornosti už teraz – fyzickým i právnickým osobám. Bližšie informácie o možnosti venovať 2% z dane Občianskemu združeniu V. P. Čobrdu, prinesieme v decembrovom čísle občasníka DEDIČSTVO.**

Povzbudzujeme Vás, aby ste sa stali členmi novovzniknutého združenia. Podporou združenia investujeme do ľudí, najmä do našich detí a mládeže. Členom združenia môže byť každý, kto súhlasí so stanovami združenia a je pripravený ich naplňať. Podmienkou členstva v združení je prijatie za člena schôdzou výboru združenia a zaplatenie jednorazového finančného príspevku v čiastke: 300,-Sk. Udržiavací ročný členský poplatok je pre fyzickú osobu 100,-Sk. Prihlásiť sa do združenia i nahliadnuť do jeho stanov môžete v sídle združenia (Ev. fara v Ružomberku).

POMOC PROTI SKLERÓZE

Existujú 2 veci, ktoré nemôžeme urobiť sami: 1. oženit' sa a 2. byť kresťanom. Kresťanstvo vskutku nie je povolanie pre osamelých jazdcov. K tomu, aby sme mohli žiť kresťanský život, potrebujeme jeden druhého – bratov a sestry vo viere. Potrebujeme sa stretávať, zhromažďovať. To prízvukuje aj Augsburské vyznanie (AV), ku ktorému sa naša evanjelická cirkev hlási vo svojom názve. AV v 7. článku hovorí, že „**cirkev je zhromaždením** všetkých veriacich, ktorým sa evanjelium čistotne káže a sviatosti sa podľa Božieho slova prisluhujú.“ Ak toto zhromaždenie – zhromažďovanie sa pri Božom slove a sviatostiach zanedbávame, či vedome obchádzame, prevíňujeme sa proti príkazu Písma Svätého.* To nám kladie na srdce: „**Neopúšťajme svoje zhromaždenia, ako niektorí majú vo zvyku, ale napomínajme sa**“ (Žid 10,25a). Kto zhromažďovanie sa pri Božom slove a sviatostiach (to jest služby Božie) zanedbáva, ten sa nepridŕža Augsburského vyznania, ba svojvoľne prekrúca Písmo Sväté (Žid 10,25a), privoláva na seba Boží hnev. Podrobnejšie o tom čítaj v širšej súvislosti spomínaného textu z Listu Židom (v 10. kapitole, veršoch 23-31).

V modlitbe Pánovej hovoríme: „Otče **náš**“, nie „Otče môj“. Množné číslo „náš“ prezrádza, že nemôžeme vzývať Otca na nebi, ak ignorujeme bratov a sestry na zemi (čítaj 1J 4,20-21). Tí, ktorí sa majú radi, sa stretávajú. V mnohom platí: Povedz mi, ako často prichádzaš na služby Božie, a ja ti poviem, aká je tvoja láska k nebeskému Otcovi i k tvojim súrodencom vo viere. Alebo: Povedz mi, čo si myslíš o službách Božích, a ja ti poviem, kde sa vo svojej kresťanskej viere nachádzaš.

Každá nedeľa je pomocou proti skleróze. – Proti zabúdaniu. Každá nedeľa nám chce pomôcť, **aby sme nezabúdali, že žijeme nie len z vlastnej usilovnosti či iba z pomoci a služby iných, ale predovšetkým z Božej lásky a dobroty.** Každá nedeľa je dňom, keď sa chce Pán Boh s nami osobitným spôsobom stretnúť a pozdvihnúť nás z našich starostí. Práve **služby Božie sú**

spôsobom, ako sa Pán Boh s nami stretáva. Svojím slovom a sviatosťami nás uisťuje o svojom odpustení, povzbudzuje nás v našich ťažkostiach. Slovom Božím a sviatosťami nám Pán Boh pomáha odhaľovať naše zlyhania a pozýva nás k novým úlohám.

Do kostola – na služby Božie neprichádzame, aby sme si splnili povinnosť voči Bohu v zmysle: Pomodlím sa, zúčastním sa na obrade, vhodím čosi do ofery a Pán Boh mi už nemôže nič vytknúť; „Ježiško je vybavený...“. Na službách Božích sa schádzame, aby sme sa v daroch Božieho slova a sviatostí stretli s Ježišom Kristom, ktorý nám v týchto daroch ponúka svoju pomoc. Schádzame sa, aby sme načerpali novú silu pre naše úlohy, do starostí i pochybností, ktoré život prináša. Schádzame sa, aby sme mali spoločenstvo jeden s druhým, aby sme sa navzájom za seba a za svet modlili, prosili i ďakovali. **Na službách Božích sa zhromažďujeme, aby sme si pripomínali a spolu oslavovali Božiu lásku a vernosť.**

Vo februári roku 304 stálo v Kartágu 49 kresťanov pred súdom, pretože sa zišli na službách Božích napriek cisárovmu zakazu. Sú odsúdení na smrť a zahynú nie preto, že sú kresťanmi, ale preto, že sa zhromaždili. Na otázku: „Prečo?“, odpovedali: „Pretože kresťan nemôže byť bez zhromaždenia (*bez služieb Božích*) a bez dňa Pánovho, hostiny Pánovej (*teda bez nedele – dňa Ježišovho vzkriesenia, bez Večere Pánovej*).

Ako je to s nami, s tebou, so mnou? - Pridŕžajme sa neochvejne vyznania a neopúšťajme spoločné zhromaždenia. **Nedeľné služby Božie nám pomáhajú nezabúdať, že nežijeme iba z vlastnej práce, ale najmä z Božej lásky, že kresťanstvo nie je povolaním pre osamelých jazdcov, ale spoločenstvo bratov a sestier vo viere v Krista.**

**Prirôdené sa to nevzťahuje na chorých, nevládných, na tých, ktorí opatrujú takéto osoby či maličké deti (teda ľudí bezprostredne odkázaných na našu pomoc), ani na tých, ktorým práve v čase konania služieb nedeľných Božích pripadá povinná smena v zamestnaní.*

S použitím viacerých prameňov: Martin Šefranko

OD UZÁVIERKY MINULÉHO ČÍSLA AŽ DOPOSIAĽ BOLI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE

- **pokrstení:** Rebeka Bačkorová z Ružomberka – Černovej, Viktória Mária Morongová z Ružomberka – pokrstená v Háji so súhlasom nášho Ev. a. v. FÚ, Veronika Švárna, Lucia Hlušková z Liskovej, Ing. Zuzana Mrázová z Likavky, Henrieta Papúchová, Veronika Sirotiaková, Laura Dobálová z Ružomberka;

- **konfirmovaní:** Martin Junka z Liptovských Sliáčov, Lenka Zvarová, Jaroslav Vomáčka zo Štiavničky, Zuzana Bullová z Liptovskej Lúžnej, Anna Ďurišiková, Andrea Gembeľová, Andrea Hlaváčová, Lucia Kačová, Darina Klukošová, Simona Ševčíková z Ružomberka, Jana Lukáčová z Liskovej, Michal Dobšínský z Krpelian – so súhlasom Ev. a. v. FÚ v Turanoch; (dospelí): Stanislav Cecko,

Marián Potočka, Ing. Lucia Dančová z *Ružomberka*, Ľubomír Karas z *Turika*, Tatiana Švárna z *Liskovej*, Ing. Zuzana Mrázová z *Likavky*;

- **prijatí do Ev. a. v. cirkvi**: Ing. Peter Bakura z *Ružomberka* – na základe svojho slobodného rozhodnutia prestúpil z Kresťanského spoločenstva (nový názov: Jednota bratská); Katarína Kasanická, Marek Sečkář – z *Ružomberka* – obaja na základe svojho slobodného rozhodnutia prestúpili z rím.-kat. cirkvi;

- **sobašení**: Mgr. Peter Krett (r.k.) & Magdaléna Matejková (ev.) *obaja z Ružomberka*; Ing. Michal Palčinský (bez vyznania) & Ing. Norika Nálepková (ev.) *obaja z Ružomberka*; Radovan Škoda (r.k.) *zo Švošova* & Lucia Búdová (ev.) *z Ružomberka*; Peter Ludrovec (ev.) & Mgr. Zuzana Chovancová (r.k.) *obaja z Ružomberka*; Petr Cheben (bez vyznania) *z Hradce Králové* & Lenka Králiková (ev.) *z Liskovej*;

- **počovaní**: Margita Markovičová 71 r. *z Likavky (DDô)* – *počovaná v Ružomberku*, Vladimír Lukač 88 r., Štefánia Sojčeková 89 r., Oľga Štecková 76 r., Anna Guothová 82 r., Emma Soboňová 1 deň, Jozefína Repiská 75 r., Anna Hlaváčová 89 r. *z Ružomberka*, Jolana Halajová 84 r. *z Liskovej*, Milan Cholvad 68 r. *z Likavky (DDô)*, Milan Svitko 45 r. *z Komjatnej*.

SRDEČNE BLAHOŽELÁME JUBILANTOM

október 2004: 87 r.: Anna Štolová, 85 r.: Júlia Struhárová; 84 r.: Jolana Krajčová, Jolana Turzová; 82 r.: Anna Buková; 80 r.: Vladimír Kudroň, Margita Siakel'ová; 75 r.: Jolana Mešková; 65 r.: Milan Čajka, Milan Nahálka, Anna Nikodémová; 60 r.: Danka Dobáková, Róbert Kráľovský; 55 r.: Jana Gánska, Miloslav Kováčik, Libuša Kuncová, Elena Lukáčová;

november 2004: 95 r.: Vladimír Lukáč; 93 r.: Elena Wotzyová; 88 r.: Alžbeta Janovská; 85 r.: Petronela Blašková, Ema Lukáčová; 81 r.: Elena Pribilová, Antónia Valášková; 75 r.: Božena Hadová, Mária Kučková; 70 r.: Anna Baranová, Otilia Mrázová; 65 r.: Božena Durajová, Šťastena Dzurišová, Kornel Moravčík; 60 r.: Viera Murínová, Miroslav Vozár; 55 r.: Anna Sleziaková; 50 r.: Daniela Žitníková;

december 2004: 90 r.: Terézia Kozková, 87 r.: Anna Vilčeková; 85 r.: Mária Hazuchová; 84 r.: Anna Michalíková; 82 r.: Bohumil Ferjanc, Štefánia Kubáňová, Ján Paušly; 81 r.: Božena Kunová, Margita Ľubelanová, Samuel Palic; 80 r.: Ing. Jelka Ďurišková; 70 r.: Július Hrabuša; 65 r.: Dušan Jakubík, Gustáv Macko, Vilma Vyšná.

AJ SMIECH JE BOŽÍ DAR

Pri dverách zazvoní zvonček, majiteľ bytu ide otvoriť a pýta sa: „Kto je?“

Za dverami sa ozve: „Svedkovia Jehovovi, chceme sa len chvíľku porozprávať.“

„A koľko vás je?“ – „Dvaja.“

„Tak sa porozprávajte!“

Zavola si Pilát Jozefa z Arimatie: „Ako si to predstavuješ ponúknuť svoj hrob na pochovanie Ježiša?!“ Jozef reaguje: „Ále... veď je to len na tri dni.“

Manželia prídu po smrti do neba. Manželka si s manželom všetko s obdivom obzerá a veľmi sa im tam páči. Manžel jej hovorí: „Vidíš, keby si stále neotravovala s tou zdravou výživou, mohli sme tu byť už 20 rokov.“

(prevzaté z časopisu Bratská rodina č. 2/2004)

Do vašej pozornosti: niektoré WWW STRÁNKY

<http://ecavrbk.szm.sk> (nová adresa www stránok nášho cirkevného zboru)

<http://www.ecav.cz/slovenskyzbor/> (slovenský ev. cirk. zbor v Prahe)

<http://granosalis.cz> (kresťanský zameraná web stránka – ekumenicky orientovaná /ČR/)

www.vira.cz (informácie o kresťanstve /ČR/)

www.getsemany.cz (ekumenicky mesačník /ČR/)

Z NAŠEJ HISTÓRIE

ŽIVOT V TIENI JEDNÉHO STOROČIA

/príbeh superintendenta Joachima Kalinku/

(dokončenie)

Kalinka v úrade biskupskom dôsledne dbal na čistotu evanjelického cirkevného učenia a duchovného života. Stal sa známym odporcom synkretizmu, teologického smeru v polovici 17. storočia, ktorého hlavnou tézou bolo zjednotenia evanjelikov a kalvínov. Usiloval sa zaviesť jednotnú bohoslužobnú agendu, ale v cirkevných zboroch a seniorátoch nenašiel pre tento zámer pochopenie. Napísal katechizmus, v ktorom reagoval na naliehavú potrebu svojej protirečivej doby – dať do rúk cirkevníkom, no najmä školskej mládeži, kvalitnú vieroučnú príručku, ktorá by ich upevnila vo viere a zároveň im poskytla dostatok teologických argumentov v prípade vieroučných polemík s katolíckou stranou v časoch napredujúcej rekatolizácie. Horlivo podporoval evanjelické školstvo. Najmä nové prešovské kolégium bolo jeho veľkou srdcovou záležitosťou, o čom svedčí korešpondencia so seniormi jeho superintendencie.

Odhalenie Wesselényiho sprisahania a perzekučné opatrenia proti sprisahancom v r. 1670 vrhli tieň na Kalinkov bohatý rodinný i vnútrocirkevný život. Jeho ochrana, ilavský zemepán Matej Ostrožič bol internovaný a predvolaný pred viedenský súd. Na Kalinku padol tieň podozrenia v súvislosti s pôsobením známeho vizionára Mikuláša Drábika, hoci on sám s ním nič nemal a bol jeho myšlienkovým a teologickým kritikom. V júli r. 1671, krátko pred Drábikovou popravou, predvolal predseda delegovaného súdu v Prešperku gróf Rottal, Kalinku na vyšetrovanie. Vyšetrovanie pred súdom, nútený pobyt

v Prešporke, navonok pod rúskom elegantnej internácie, sa pretiahli až do mája 1672. Nepodarilo sa dokázať ani jeho spojenie s Drávikom a podporu jeho videní nepriateľských voči Viedni a katolíckej cirkvi, ani presvedčiť ho, aby takéto spojenia svojich najbližších – baróna Ostrožiča a zaťa, superintendenta Tarnócziho – pod nátlakom falošne dosvedčil pred súdnou stolicou. Rovnako márne boli snahy postaviť ho pred katolícky cirkevný súd ako odpadlíka od rímskej cirkvi, na čo boli získavaní falošní svedkovia. Rozhovory s arcibiskupom Szelepcsényim a jezuitskými misionármi takisto nevedli k želanému výsledku – zlomiť alebo získať jednu z najvyšších ordinovaných osobností evanjelikov na Slovensku.

Kalinkovi dochádzali fyzické i duševné sily. O pomoc sa obrátil na vyslanca saského kurfirsta vo Viedni, Jonasa Schrimphia a jeho kancelára, ako aj na Ostrožičovho právnika Michala Tholdta. Výsledok bol úspešný, ale posledné mesiace Kalinkovho účinkovania po návrate do Ilavy poznamenalo trpké a ťažké ovzdušie prenasledovaní, odoberania kostolov, falošných obvinení a nastavených pascí.

V marci 1673 bol na rade kostol v Ilave, ktorý evanjelikom odobral cisársky vojenský veliteľ gróf Strassoldo. Onedlho boli superintendenti Kalinka, Tarnóczi a takmer štyri desiatky kňazov predvolaní pred mimoriadny prešporský súd, zasadajúci pod predsedníctvom uhorského primasa a miestodržiteľa, „slovenského kardinála de Richelieu“ – Juraja Szelepcsényiho. V atmosfére zmanipulovanej justície a zastrašovania sa starý, unavený Kalinka rozhodol podpísať reverz – vzdať sa svojho úradu – a odísť do emigrácie. Spolu so zaťom, superintendentom Martinom Tarnóczim, a trenčianskym farárom Jánom Sinapiom odcestovali (zatiaľ bez rodín) do hornolužickej Žitavy nachádzajúcej sa pod žezlom saského kurfirsta. Tu našli vreľé prijatie i útočisko. Za Kalinku u cisára Leopolda intervenoval samotný saský panovník, ale márne. Tiene prešporského súdu zo septembra 1673 však za nimi opäť privial nemilosrdný vietor zlých čias. Holandský admirál Michael de Ruyter oslobodil v Neapoli tých evanjelických kňazov, ktorí neustúpili hrozbám súdu a prijali radšej mučenícky údel galejných otrokov. A práve oni, najmä krupinský rektor Juraj Lány, obviňovali Kalinku a ostatných jeho nasledovníkov, že podpisom reverzu a akceptovaním bodov obžaloby zradili svoju cirkev. Z pera slovenských študentov vo Wittenbergu vzišiel spis Štít pravdy, ostrý a nemilosrdný voči superintendentom Kalinkovi a Tarnóczimu. Tentokrát sa ich saský kurfirst nezastal pred ich vlastnými bratmi vo viere, sám prechovávajúc pochybnosti o ich morálnej čistote. Poslednou odpoveďou životom unaveného Joachima Kalinku bol list adresovaný hodnostárom wittenberskej univerzity, v ktorom bránil česť svoju i svojich nasledovníkov – exulantov. O štvrt' roka, 17. júna 1678 dokončil cirkevný pevec, superintendent Joachim Kalinka, svoju pozemskú časť púť. Skonal ďaleko od domova, v pohostinnej Žitave. Žil i odišiel do večnosti s vyznaním vyjadreným v piesni, ktorej autorstvo mu cirkevný historik Ján

Mocko pripisuje – „Ó dni smutný, prežalostný“: „Neopustím Tě, Ježíši, s tělem mým i také s duší, s Tebou mrtvý, s Tebou živý, chci zůstati v každé chvíli.“

Život v tieni a kríž jedného storočia pokračoval. O tri mesiace po jeho smrti zasiahol vír vojny a povstania Kalinkov rodný Ružomberok. Povstalecké knieža Imrich Thököly, ktorý pred rokmi vyrastal na blízkej Likave a ktorého životný kríž sa začal naplňovať od osudného roku 1670, hľadel na horiaci kaštieľ na brehu Váhu, ktorého posádku vernú cisárovi jeho malkotenti bez milosti zlikvidovali. V onom ťažkom, krvou a pušným prachom napáchnutom roku 1678, sa začala písať nová kapitola boja za slobodu viery, ktorú Joachim Kalinka celým svojím bytím žil a bránil...

PhDr. Karol Dzuriak

ČO SA UDIALO

14.3. – v Liptovskom Mikuláši sa konal seniorálny konvent.

15.3. – v kostole bola osadená nová oltárna kamenná doska. Ťažisko prác pri úprave oltára vykonal brat Ing. Ladislav Kohút.

19.3. – mládež a dorastenci sa zúčastnili evanjelizačného večera v rámci kampane JesusHouse párty 2004 a aule Kat. univerzity.

20.3. - v zborovej sieni sa konalo stretnutie pracovníkov Detskej besiedky nášho seniorátu. Z nášho zboru sa ho zúčastnili Katarína Lukáčová a Patrícia Kasanická.

22.3.-27.3. – v zbere sa uskutočnilo 6 modlitebných stretnutí v rámci Pôstneho modlitebného týždňa.

27.3. – konalo sa predveľkonočné upratovanie kostola, farského areálu a zborových priestorov fary.

29.3.-2.4. - zborový farár sa z poverenia zboru biskupov ECAV zúčastnil kurzu pre pastoračné vzdelávanie farárov venovanému vedeniu cirkevného zboru a riešeniu konfliktov. Kurz sa konal v Štutgarte. Vzhľadom na to, ho na večerných službách Božích v Ružomberku 1.4. zastúpila sestra presbyterka Viera Ludrovcová.

4.4. – v Liptovskej Štiavnici u Kralovských sa konali nešporné služby Božie so svedou a VP.

13.4. – bol naladený klavír v zborovej sieni.

13.4. – pracovník Slovenského evanjelizačného strediska pre masmédiá Ing. Slavomír Slávik nahral pre rozhlas rozhovor so zborovým farárom na tému „Kto je kresťan“.

14.4. – zborový farár sa zúčastnil Všeobecnej pastorálnej konferencie vo Zvolene; podieľal sa na vypracovaní záverečného dokumentu.

17.4. – niekoľko členov nášho zboru sa zúčastnilo pohrebnej rozlúčky s emeritným biskupom VD ECAV ThDr. Júliusom Filom starším v Liptovskom Jáne.

25.4. – uskutočnil sa autobusový zájazd do Súľova, kde bola Marta Kráľovská, naša rodáčka z Liptovskej Štiavnice, inštalovaná za zborovú farárku. Na slávnosti poslušil i náš spevokol.

25.4. - hlavné sl. Božie viedol a na nich kázal Ľubomír Kordoš zo Smrečian, poslucháč Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK.

26.4. - niekoľko členov nášho zboru sa zúčastnilo pohrebnej rozlúčky s bratom farárom v. v. Jurajom Törökom v Liptovskom Trnenci.

27.4. – sestry Eva Hariňová, Janka Mrázová a zborový farár sa v Liptovskom Mikuláši zúčastnili na seminári o používaní obrazov pri vyučovaní ev. náboženstva.

30.4. - v zborovej sieni fary sa uskutočnilo stretnutie pre ev. učiteľov a učiteľky z nášho zboru. Jeho cieľom bol rozhovor o možnosti vyučovania ev. náboženskej výchovy v šk. roku 2004/2005 pre žiakov I. stupňa priamo v školách, ktoré navštevujú. Z pozvaných 18 pedagógov sa stretnutia zúčastnili 4 sestry.

Marec – apríl: boli zhotovené čalúnené podušky na lavicu, stoličky pre dospelých i deti v zborovej sieni.

1.5. - zbor navštívil brat biskup VD ECAV Igor Mišina. Informoval sa o pláne Mesta Ružomberok - návrhu úpravy okolia nášho kostola.

7.-8.5. - v spolupráci so štúdiom BP-Spirit z Vrbovic spevokol realizoval v našom kostole zvukovú nahrávku časti svojho repertoáru.

10.5.– v miestnosti na chóre kostola bola vykonaná brigáda, v rámci ktorej bratia z nášho zboru odstránili drevenú podlahu napadnutú škodlivou hubou. Z kostola boli odstránené sedadlá dvoch najzadnejších lavíc, nakoľko boli silne napadnuté červotočom. Brigády sa zúčastnili: Ing. Matej Bobuľa, Ing. Ladislav Kohút, Andrej Kohút, Ing. Martin Košík, Pavol a Peter Ludrovcovci, Ján Devečka, Liber Beňo, Peter Králik ml., Ľubomír Karas, Ladislav Ďurišik.

11.5. – v zborovej sieni sa konala ekumenická pobožnosť za účasti viacerých členov zboru BJB. Kázal M. Šefranko.

12.5. – zborový farár sa na GBÚ v Bratislave zúčastnil zasadnutia Výboru ECAV pre väzenskú misiu; bol zvolený za jeho podpredsedu.

14.5. – v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnilo spoločné stretnutie mikulášskeho a ružomerského ev. dorastu a mládeže.

15.5. – konalo sa predkonfirmačné upratovanie kostola, farského areálu a zborových priestorov fary, na ktorom sa zúčastnili brigádnici najmä z rodín tohoročných konfirmandov.

16.5. – na hlavných službách Božích poslúžili programom venovanému matkám detí z besiedky. Tieto služby Božie viedol a na nich kázal brat Ľubomír Kordoš zo Smrečian, poslucháč EBF UK.

Máj: Sestry Ľudmila Lukáčová, Jolana Kankríniová a brat Ján Kankrín z Liskovej vyčistili koberce vo vstupe do farského úradu.

20.5. - na sviatok Vstúpenia Krista Pána boli pokrstené: 1 dospelá sestra a 1 dieťa – prváčka ZŠ. Po predchádzajúcej príprave, boli konfirmovaní 3 dospelí bratia a 3 dospelé sestry. Po rovnakej príprave boli do Ev. a. v. cirkvi prijatí 2 bratia a 1 sestra z Ružomberka.

21.5. – na 6. ročníku regionálnej olympiády z biblických vedomostí na Ev. ZŠ v L. Mikuláši sa zúčastnili i 4 súťažiaci z nášho cirkevného zboru. Ďalšie 2 študentky z nášho zboru súťažili „vo farbách“ Ev. gymnázia v L. Mikuláši, z nich Michaela Šanobová, obsadila v kategórii stredoškolákov 4. miesto.

22.5. – v kostole sa konala verejná skúška konfirmandov, spojená s prisluhovaním spovede a Večere Pánovej najmä pre najbližších príbuzných našich konfirmandov.

23.5. – konfirmovaných bolo 9 mladých sestier a 3 mladí bratia. Rozlúčili sme sa a za službu poďakovali dlhoročnej presbyterke nášho zboru, členke spevokolu a vedúcej návštevných služieb našej zborovej diakonie Anne Kuskovej, ktorá zo zdravotných dôvodov odchádza bývať do Ev. domova dôchodcov v Hontianskych Moravciach – tamjšieho ev. domova dôchodcov.

Máj: - Ing. Ladislav Kohút obetavo vykonával v kostole práce na sanácii organa na chóre napadnutého červotočom.

Koniec mája: Zuzana Jarabová úspešne ukončila štúdium na martinskej Biblickej škole.

Koniec mája: Rodina Ludrovcovcov a brat Ján Mojš z Ružomberka pomáhali pri sťahovaní sestry presbyterky Anny Kuskovej.

29.5. – sestry Marianna Barániová a Eva Hariňová sa zúčastnili v Martine sústredenia pre ev. katechéty. Organizovalo ho Školské oddelenie GBÚ.

30. 5. – sa konal v našom kostole koncert. Organovým recitálom sa predstavila Zuzana Zahradníková, na husliach hral Rastislav Adamko. Koncert zorganizovala ZUŠ Ružomberok pri 50. výročí svojho vzniku.

12.6. – v Liptovskom Ondreji sa uskutočnilo stretnutie detí nášho seniorátu. Z nášho zboru sa ho zúčastnilo 12 detí. Doprevádzali ich učiteľky našej Detskej besiedky Iveta Čupková a Zuzana Jarabová.

13.6. – popoludní sa v našom kostole uskutočnilo seniorálne stretnutie žien s hlavnou témou: „Násilie v kresťanskej rodine“. Zvest'ou Božieho slova poslúžil domáci zborový farár, prednáškou na tému „Násilie v SZ“ Katarína Hudáková, zborová farárka z L. Ondreja, prednáškou na hlavnú tému Dr. Ľubica Šťastná, psychologička z Košíc. S 2 piesňami vystúpil aj náš spevokol. Stretnutia sa zúčastnilo približne 300 hostí z cirkevných zborov seniorátu. Ohotné sestry z nášho zboru napiekli koláče a pripravili občerstvenie pre hostí.

V týždni od 21.6.-26.6. bratia Peter Králik starší, Ľudovít Teniak a Jaroslav Teniak z Liskovej dva dni brigádovali pri prácach na výmene poškodeného eternitu na streche kostola.

27.6. – na dopoludňajších sl. Božích pri závere šk. roku poslúžili svojim programom deti z I. stupňa ZŠ a deti navštevujúce detskú besiedku.

27.6. – 28.6. – do nášho zboru zavítala delegácia temer 20 hostí, najmä z

Nórska a tiež zo Švédska, vedená švédskym ev. farárom Curtom Westmannom a Slavomírom Slávikom z bratislavského Evanjelizačného strediska pre masmédiá. Zborový farár hosťom priblížil

život nášho cirkevného zboru.

28.6.-1.7. – zborový farár sa ako člen delegácie z nášho seniorátu zúčastnil konventu pre farárov nášho partnerského seniorátu Böblingen (Württembergskej ev. cirkvi v Nemecku), ktorý sa konal vo Friedrichrode (v bývalej DDR). 29.6. poslúžil rannou pobožnosťou.

29.6. - hlavné služby Božie na sviatok apoštolov – mučeníkov Petra a Pavla viedol brat presbyter PhDr. Karol Dzuriak.

1.7.–4.7. – v Leviciach sa uskutočnilo Celoslovenské stretnutie evanjelickej mládeže. Z nášho zboru sa ho zúčastnilo 13 mládežníkov/dorastencov.

1.7. – 2.7. a 5.7. – 9.7. sa v našom zbere konal denný tábor pre deti, ktoré boli v uplynulom šk. roku v 1. – 4. ročníku ZŠ. Prebiehal od 8.- 14. hodiny. V jeho programe boli krátke výlety do okolia; v prípade nepriaznivého počasia náhradný program na fare; rozličná kreatívna – činnosť detí. Tábor pre deti pripravila sestra katechétky Eva Hariňová.

11.7. – na dopoludňajších službách Božích poslúžili niekoľkými piesňami deti vojakov, ktoré boli na tábore na Smrekovici. Sprevádzali ich evanjelickí vojenský duchovní: plk. Tomáš Semko, mjr. Jaroslav Balocký a ev. farárka z Pukanca Renáta Degúlová.

13. a 14.7. - bola v miestnosti na chóre kostola urobená nová betónová podlaha. Vykonanie prác zabezpečil brat dozorca Ladislav Zvara.

19.7. – sa konala brigáda, v rámci ktorej boli vykonané prípravné práce na maľovanie interiéru kostola (t.j. fóliami pozakryvané lavice, organ, oltár, zvesené a do fary poprenášané mobilné časti interiéru kostola). Prác sa zúčastnilo 20 dobrovoľných brigádnikov – sestier a bratov z nášho cirkevného zboru.

Od 19.7. prebiehalo maľovanie interiéru nášho kostola. Práce vykonával Dušan Čupka.

21.7. - bratia Peter Králik starší a Ľudovít Teniak brigádnicke opravili pokrivené odkvapové žľaby na budovách bývalej ev. cirkevnej školy v Ružomberku a fary.

22.7. - bratia Ing. Martin Košík a Ing. Ladislav Kohút vykonali brigádu v kostole.

24.-31.7. – uskutočnil sa detský tábor v Matejkovej pri Brezovej pod Bradom. Zúčastnilo sa ho 17 našich detí pod vedením Ing. Zuzany Jarabovej a Martiny Jančiovej. Na tábore boli aj deti z iných cirkevných zborov – najmä zo Žiliny a Partizánskej Ľupče. Organizačne ho pripravil žilinský a náš cirkevný zbor.

25.7. - sa v Spišskej Novej Vsi konal 9. deň Východného dištriktu. Uskutočnili sme naň autobusový zájazd.

1.8. a 8.8. – sa kvôli maľovaniu kostola konali hlavné služby Božie na dvoch miestach – o 8.30 hod. v EZD v Liskovej a o 10.00 hod. v zborovej sieni fary.

5.8. - v kostole brigádoval brat Ľudovít Teniak a **6.8.** brat Slavomír Lukáč mladší.

12.8. – uskutočnilo sa vystúpenie detského speváckeho zboru Ďatelinky, z Ev. cirkevného zboru v Dudinciach. Vzhľadom na maľovanie interiéru kostola sa vystúpenie konalo v modlitebni zboru BJB, ktorý nám ochotne zapožičal priestory.

12., 13., a 14.8. – sa konala brigáda, v rámci ktorej bol uprataný kostol a jeho okolie po predošlom vymaľovaní interiéru kostola. Zúčastnilo sa zakaždým okolo 20 brigádujúcich. Obetavo pracovali od rána až do popoludňajších hodín. Niektorí prišli po všetky tri dni.

18.8. - bratia Peter Králik starší a Ľudovít Teniak brigádovali na oprave strechy budovy bývalej ev. cirkevnej školy v Ružomberku, kde zatekalo.

24.8. - členovia našej mládeže Ján Laco, Ján Mojš a Marek Sečkář vykonali brigádu vo veži nášho kostola.

29.8. – na dopoludňajších službách Božích poslúžili dvomi piesňami 17-sti členovia ev. mládeže z L. Mikuláša, ktorí boli v Likavke niekoľko dní na tábore. V piatok 27.8. sa u nás zúčastnili i na biblickej hodine pre mládež.

1.9. – boli spustené www stránky nášho cirkevného zboru s novým dizajnom i adresou: <http://ecavrbk.szm.sk> . Za ich prípravu ďakujeme bratom Mariánovi Zelinkovi a Ing. Rastislavovi Sabuchovi.

SRDEČNE ĎAKUJEME VŠETKÝM, KTORÍ SA ZÚČASTNILI BRIGÁD PRED I PO MAĽOVANÍ KOSTOLA ZA ICH OCHOTU, VYKONANÚ PRÁCU A VENOVANÝ ČAS. NECH ICH PRÍKLAD POVZBUDÍ DO BUDÚCNA I ĎALŠÍCH KOCHOTE PRIDAŤ RUKU K DIELU. PODOBNE ĎAKUJEME VŠETKÝM, KTORÍ PRISPELI FINANČNE ČI AKOUKOL'VEK ĎALŠOU POMOCOU.

OSOBITNÉ POĎAKOVANIE PATRÍ (mená sú v abecednom poradí) RODINE ČUPKOVCOV, JÁNOVI DEVEČKOVI, AKAD. MAL. MILANOVI GROMNICOVI, RODINE LUDROVCOVCOV, ING.

LADISLAVOVI KOHÚTOVI, ING. MARTINOVI KOŠÍKOVI,
PETROVI KRÁLIKOVI ST., SLAVOMÍROVI LUKÁČOVI ML.,
ĽUDOVÍTOVI TENIAKOVI A LIBOROVI VRŠKOVI.

LEN TO, ČO POZNÁME, MÔŽEME MAŤ AJ RADI (O význame častí poriadku evanjelických a. v. služieb Božích)

Služby Božie pripadajú nejednému človeku nezaujímavé, ba až nudné. Neplatí to iba o ľuďoch mimo cirkvi, ale aj o množstve tých, ktorí sa do nej – aspoň formálne – hlásia. Nebolo to tak vždy. Nepríťažlivosť a cudzosť služieb Božích súvisí aj s faktom, že väčšina členov našej cirkvi (i nášho cirkevného zboru) sú ľudia v tej či onej miere vykokorení. Málo alebo vôbec nepoznajú jej históriu, do kostola prichádza v našom zbere iba čosi viac ako desatina jeho členov. Je jasné, že možnosť pohybu starých a chorých ľudí je obmedzená, i to, že zase ďalší ich opatrujú či dohliadajú na malé deťúrence. A nie je novinkou, že existujú aj reálne dopravné problémy alebo že viacerým pripadne na nedelňu povinná „šichta“ v zamestnaní. Napriek tomu 10-13%-ná priemerná účasť na nedelňných službách Božích (teda 155-200 ľudí z celkového počtu 1.550 členov) je zrkadlom, že tá časť tela Kristovho - cirkvi, ktorú tvoríme, má vážne zdravotné problémy. Skúsme si len predstaviť, že by naše vlastné telo fungovalo na 10,13,20 či 40%... O zdraví by nemohlo byť ani reči.

V rodine nás spája aj to, čo sme spolu zažili či zažívame. Ak je cirkev rodinou Božích detí, potom ťažko jej členovia budú hľadať cestu k sebe, keď nepoznajú históriu svojej „rodiny“ a ani sa nestretávajú. Len to, čo poznáme, môžeme mať radi. Nižšie uvedené riadky chcú aspoň kúsoček pootvoriť dvere poznania významu častí ev. služieb Božích. – S nádejou, že to, čo poznáme, môžeme mať aj radi. Keď radi prichádzame na služby Božie, tam je nádej na vznik, obnovenie či posilnenie našej viery v Krista. A práve o živú, nefalšovanú vieru v Ježiša Krista – vieru bez formalizmu, v evanjelickej a. v. cirkvi ide.

I. Prečo majú evanjelické služby Božie ustálený poriadok?

Každé podujatie – i naše stretávanie sa pri Božom slove, sviatostiach a modlitbách – má svoju formu. V Biblii čítame: „Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja“ (1K 14,33). A: „všetko nech sa deje slušne a v poriadku“ (1K 14,40). Poriadok bráni chaosu. To, že je poriadok služieb Božích ustálený napomáha, aby sa človek na nich cítil „doma“. Služby Božie majú svoje opakujúce sa časti (napr. Kyrie, Sláva, Pozdrav, Vyznanie viery, Otčenáš, Áronovské požehnanie) i časti premenlivé (menia sa biblické texty, piesne, modlitby – predsa však v rámci určitého poriadku). Novoty, najmä časté novoty spôsobujú, že naša pozornosť sa sústreďuje na spôsob uctievania Boha, a nie na uctievanie samo; na to ako uctievanie Boha a nie na Boha samého – na Jeho prítomnosť. C.S. Lewis to vystihol obrazom: „Pokiaľ si musíš všimnúť kroky a počítať ich, netancuješ, iba sa učíš tancovať. Dobrá topánka je tá, ktorú nevnímaš. Dobre čítať môžeš vtedy, keď nemusíš vedome myslieť na oči či na svetlo, typ písma či pravopis.“

Ustálený poriadok pomáha, aby sme viac ako na to, aký bod programu služieb Božích bude nasledovať, upriamili svoju pozornosť na Boha samého. Stálosť, stabilita, znovuobjavovanie sa istých prvkov, na ktoré sme zvyknutí, ktoré sme si osvojili, nám pomáha „nepočítať kroky, ale tancovať“.

II. Odkiaľ sa vzal poriadok evanjelických služieb Božích?

Pán Ježiš nám nezanechal žiadny pevný vzor poriadku služieb Božích. Predsa však od Neho pochádzajú viaceré ich prvky: kázanie evanjelia, sviatosti (Krst Svätý a Večera Pánova), modlitba Otčenáš – vzor všetkých modlitieb. Ježišom Kristom bol daný aj sľub, že Pán bude prítomný, kde sa veriaci zídu v Jeho mene (Mt 18,20).

V ranej kresťanskej cirkvi patrili k stálym častiam služieb Božích čítanie biblických textov zo Starej zmluvy a neskôr aj z Novej zmluvy, kázanie Božieho slova, modlitba Pánova, Večera Pánova, spev žalmov a duchovných piesní, apoštolské pozdravy a požehnania. Mnohé časti ev. služieb Božích teda jestvujú v návaznosti – kontinuite na spôsob, akým slávil služby Božie kresťania v ranej cirkvi. Mnohé prvky služieb Božích máme my, evanjelici, spoločné so službami Božimi inými kresťanov v súčasnosti. Je dobré, že jestvujú tieto spoločné prvky v inak - bolestne rozdelenej - kresťanskej cirkvi.

Nedelné služby Božie sú istým vzorom pomeru človeka k Bohu, **obsahujú** – deje sa na nich **všetko, čo prežívame, máme prežívať vo vzťahu k Pánu Bohu**: pokánie – vyznávanie hriechov a prosba o Božiu milosť, oslava Boha, čítanie Biblie, vyznávanie viery, zvestovanie Božieho slova, stíšenie, modlitba, príhovory, prosby za iných, obetavé dávanie, žehnanie. Celý priebeh služieb Božích sa „točí“ okolo za nás ukrižovaného a vzkrieseného Ježiša Krista. Na službách Božích sa neschádzame len navzájom, ako spolok dobrých známych. Nespája nás len priateľstvo alebo činnosť (pestovanie „pobožných rečí“ či náboženských obradov). Spája nás predovšetkým osoba prítomného Pána Ježiša Krista.

Skutočnosť, že mnohí na služby Božie neprichádzajú tkvie aj v tom, že služby Božie sú oslavou – slávnosťou viery vo vzkrieseného Pána Ježiša. Oslavovať vieme iba to, čo sme prežili, čo prežívame, čo sa týka nášho života. Ak Ježišovu prítomnosť neprežívame, ak On nie je v našom bytí živým, potom niet divu, že na služby Božie to veľa ľudí neťahá. Na druhej strane to, čo sa na službách Božích deje - zvestovanie Božieho slova - má moc prebudiť, oživiť, posilniť vieru. Preto nie je podmienkou, aby účastník služieb Božích bol človek veriaci. – Každý je pozvaný, každý smie prísť, každého sa chce Pán Boh „dotknúť“ svojou láskou.

Nie je omša ako omša. - Súčasných evanjelikov azda aj šokuje, že slovenské ev. služby Božie vychádzajú – historicky, nie vieroučne! - z rímskej omše. Slovo omša sa pre dnešných evanjelikov stalo priam „tabu“; faktom však je, že i Lutherove návrhy poriadkov ev. služieb Božích sa volali: Formulár omše a prijímania pre cirkev wittenberskú (1523) a Nemecká omša (1526). Nie je teda omša ako omša.

Výraz omša (lat. „missa“) je odvodený od prepúšťacej formulky „Ite missa est“. ňou na službách Božích v ranej cirkvi prepúšťali – po ich prvej časti – bohoslužbe slova (kázni) katechuménov. To boli ľudia, ktorí ešte nepatrili do kruhu veriacich a iba sa začínali vzdelávať vo viere. Zúčastňovali sa bohoslužby slova, na druhej časti služieb Božích (eucharistii – Večeri Pánovej) už nezostávali. Na nej sa totiž smeli zúčastniť len veriaci. Slovo „missa“ súvisí s „missio – demissio“, čo značí prepustenie po audiencii (služby Božie – audiencia u nebeského Kráľa, teda výsada, nie strohá nemilá povinnosť). Celý bohoslužobný obrad dostal časom pomenovanie omša.

Aké zmeny priniesla reformácia? – V jednom z našich vierovyznavačských spisov, Obrane Augsburského vyznania, čítame (XXIV,1.3): (*My, evanjelici*) „omšu neodstraňujeme, ale nábožne ponechávame a bránime. Veď aj my odbavujeme služby Božie každú nedeľu a v ostatné sviatky, na ktorých prisluhujeme sviatosť“ (=Večeru Pánovu) „tým, čo ju chcú užívať a to po spovedi a rozhrešení. A zachovávame zvyčajné verejné obrady, poriadok čítania, modlitieb, rúcha a iné tomu podobné.“ Pre Luthera i Melanchtona, ale tiež pre Husa či Kalvína, bola Večera Pánova prirodzenou súčasťou hlavných nedeľných služieb Božích. Luther i Melanchton ich nazývali omšou. Čo však reformátori ostro odmietali, bolo chápanie omše (služieb Božích, Večere Pánovej) ako obete. Luther v tom videl sfalšovanie evanjelia. Kriticky píše, že z Božieho daru človeku (sviatosti) sa stal dar človeka Bohu (záslužná obeť). **Kritika reformátorov teda nebola namierená proti omši ako takej, ani proti celému dovtedajšiemu bohoslužobnému poriadku, ale proti ponímaniu omše ako obete.** Reformácia a ňou obnovená cirkev, odlúčiť sa od Ríma, sa neodlúčila od ranokresťanskej cirkvi, ale navrátila sa k nej. **Reformátori sa usilovali očistiť stredovekú cirkev od cudzích, protibiblických prvkov a vrátiť ju k ranokresťanským (novozmluvným) základom. To platí aj v otázke služieb Božích.**

Hlavné zásady reformačnej liturgickej obnovy:

- Cirkevný zbor nie je pasívnym divákom (obete, ktorú v jeho mene a za neho prináša kňaz), ale spoluúčastníkom služieb Božích. Deje sa to aktívnym počúvaním Božieho slova a spevom liturgických častí a duchovných piesní. Úlohu chóru (spevokolu) prevzalo celé bohoslužobné zhromaždenie.

- V centre služieb Božích je zvestovanie Božieho slova.

- Večera Pánova sa prisluhuje zásadne pod obojím spôsobom (nielen posvätený chlieb, ale aj posvätené víno). Dôraz je na slovách jej ustanovenia, obsahujúcich Boží sľub o odpustení hriechov.

- Všetko, čo súviselo s obetným chápaním omše, je vylúčené. Služby Božie nie sú považované za našu službu prinášajú - preukazovanú Bohu (obeť), ale za Božiu službu nám – keď nám Boh z lásky slúži Slovom a sviatosťami. Preto dnes radšej označujeme bohoslužobné stretávania sa evanjelikov „služby Božie“ a nie „omša“, ktorej podstatou v stredoveku bolo nekrvavé zopakovanie Ježišovej krvavej obeti na kríži kňazom. Službami Boží si nenakláňame Boha na

našu stranu, ale v Slove, sviatosťach a modlitbách sa s Ním stretávame ako dietky so svojim dobrým Otcom v Ježišovi Kristovi.

- Služby Božie sa konajú v materinskej reči.

Základné “stavebné kamene” omše, neodporujúce Kristovmu evanjeliu (Kyrie, Sláva, Pozdrav, Kolekty), boli ponechané aj v poriadku ev. služieb Božích. Historicky – nie vieroučne, je teda poriadok slovenských ev. služieb Božích založený na rímskej omši – pozbavenej však všetkých protibiblických bohoslužobných prvkov. Výrazný vplyv na jeho formovanie mal Wittenberský bohoslužobný poriadok z r. 1533. O bohoslužobný wittenberský smer sa opierali Hornotrenčianske zákony z r. 1580, ktoré formulujú základné zásady slovenských ev. služieb Božích. Dielom, ktoré malo ďalekosiahly a zjednocujúci vplyv na bohoslužobný život slovenských evanjelikov, bol Tranovského kancionál (1636).

Treba povedať, že návrhy bohoslužobných poriadkov reformátorov a ich pokračovateľov boli návrhmi, nie normami, od dodržiavania ktorých závisí spasenie. Všetkým, ktorí by chceli spasenie robiť závislým od dodržiavania obradov, Augsburské vyznanie (VII,1.2) hovorí: „Cirkev je zhromaždením veriacich, kde sa evanjelium čistotne káže a sviatosť sa podľa evanjelia prisluhujú. K pravej jednote kresťanskej cirkvi netreba zachovávať všade rovnaké obrady.“

III: K významu jednotlivých častí poriadku evanjelických služieb Božích (pozri Evanjelický spevník /ES/, strany XIX – XXVI).

1) Oslovenie. – Kazateľ ho začína slovami: „V mene Boha: Otca i Syna i Ducha Svätého.“ Tým je vyjadrené, že sa neschádzame na súkromnom podujatí, ale v mene trojjediného Pána Boha – vo viere, že vzkriesený Ježiš je medzi nami prítomný. Ak by to tak nebolo, ak by Kristus nevstal z mŕtvych, potom by naše bohoslužobné zhromaždenia boli iba ľudskými schôdzami náboženského spolku pre zachovávanie zbožných zvykov a poctivejšie ako menovať sa: „Bratia a sestry“, by bolo oslovenie: „Páni a dámy“. Byť zhromaždení v mene Božom tiež značí, že na službách Božích je otázka: „Páči sa Pánu Bohu, čo sa tu deje?“ jednoznačne prvoradejšia, ako otázka: „Čo mi to dáva?“ Byť zhromaždení v mene Božom znamená, že cieľom služieb Božích nie je prinášať zábavu, ale spoločne uctievať Boha. Byť zhromaždení v mene Božom - začínať služby Božie v mene Boha: Otca i Syna i Ducha Svätého, značí, **začínať ich v mene Lásky** (1J 4,8b). Kristova láska nás spája (2K 6,14).

V oslovení kazateľ môže privítať bratov a sestry i prípadných hostí; poukázať na tému (teologický stred) služieb Božích vyplývajúcu z charakteru nedele/sviatku (z ich miesta v cirkevnom roku a biblických textov, ktoré na nich zaznejú). Oboznámi zhromaždenie so zvláštnosťami poriadku služieb Božích (Večera Pánova, Krst, pieseň spevokolu a pod.)

2) Predspev (Introit). – Ide o úvodný spev na začiatku služieb Božích. Pri ňom i ďalších piesňach spievaných na službách Božích je dobré mať na pamäti

myšlienku Juraja Tranovského: „Dva krát sa modlí kto zpívá, jen když srdce při tom bývá.“ - Spev na službách Božích nie je akousi „kultúrnou vložkou“, ale inou formou modlitby, či vyznania . I predspev je vlastne spievanou modlitbou, v ktorej **prosíme o Božiu prítomnosť, požehnanie, o Ducha Svätého a oslavujeme Pána Boha**. Cez slávnostnú polovicu cirkevného roku spievame predspev Ó, Ježiši (ES, str. XXI) – pochádzajúci od J. Tranovského (1592-1637). V nedele: Deviatnik, Po Deviatniku, Predpôstnu, na Svätodušné sviatky, v nedeľu Sv. Trojice a v bezslávnostnej polovici cirkevného roku používame predspev Najsvätejší (ES, str. XXI). Vznikol voľným prekladom staroslovenskej piesne Príď Svätý Duchu a naši predkovia ho spievali už v 16. storočí - t. j. dávno pred Tranovským. Na popoludňajších a večerných službách Božích sa spieva od Tranovského čias predspev Pomoc naša (ES, str. XXXVI). Dávnosť predspevov môže byť pre nás pomocou pokorne si uvedomiť, že nie sme prvou generáciou kresťanov, ale vstupujeme do stôp predkov, ktorí nám odovzdali horiacu pochodeň viery. – Akú ju odovzdáme my ďalším? Počas slávnostnej polovice cirkevného roku je možné spievať aj ďalšie predspevy uvedené v ES (str. XIX-XX) podľa príslušného obdobia cirkevného roku (doby Adventu, Vianoc, Pôstu a Veľkej noci).

3) Kyrie. – Pieseň o zmilovanie a odpustenie hriechov (podľa gréckeho: Kyrie elejson = Pane, zmiluj sa). Je prvou piesňou. Vyjadruje, že **k Bohu prichádzame ako kajúcnici s prázdnyimi rukami prosiť o Jeho zmilovanie, o oteplenie srdca lúčmi Kristovho evanjelia, o zaradenie k Božiemu ľudu mocou Ducha Svätého**. Prvé naše slová na službách Božích k Pánu Bohu sú v zmysle: Pane, potrebujeme Ťa, Tvoju milosť, Tvoje odpustenie - ako to základné pre náš život. Pieseň Kyrie stoja na začiatku „kapitol“ piesní v slávnostnej časti cirkevného roku i na začiatku piesní pre jeho bezslávnostnú časť. Ako prvá pieseň sa Kyrie môže nahradiť rannou piesňou (ES, od č. 267; rozdelenie piesní v ES je na str. XXXVIII-XXXIX), piesňou na začiatok služieb Božích (ES, od č. 205) inou piesňou (napr. ďakovnou – oslavnou, ES, od č. 336). V takom prípade, keď sa nespieva Kyrie, bohoslužobné zhromaždenie odrieka

Konfiteor (z lat. – vyznanie /hriechov/, spoveď). Existujú dve formy, pričom druhá môže byť rozšírená o Desatoro Božích prikázaní. Konfiteor bol do poriadku ev. služieb Božích zaradený len od prijatia novej Agendy ECAV (knihy poriadkov služieb Božích) v r. 1995. Mnohým sa javí ako neevanjelický prvok, keďže svojím pôvodom bol prípravnou modlitbou kňaza k omši. Do poriadku ev. služieb Božích bol zaradený, aby na ich začiatku nebol vynechaný moment pokánia ani vtedy, keď sa Kyrie nespieva. Ak sa na službách Božích deje všetko, čo máme prežívať vo vzťahu k Pánu Bohu, potom je zaradenie konfiteoru pomocou, **aby sa rozmer pokory a pokánia nevytrácal z povedomia účastníkov služieb Božích. Ved' vyznávanie vín, pokánie je neodmysliteľnou súčasťou kresťanského života**. Ak služby Božie môžeme prirovnáť k načerpaniu či osvieženiu sa v živých vodách Božieho slova, potom Kyrie a Konfiteor sú „očistným obmytím“ pred vstupom do „bazéna živej vody“ (bohoslužobného

diania) – výrazom **prijímať Božie slovo s očisteným srdcom**. I preto má svoj dobrý zmysel a duchovný úžitok, aby sme na služby Božie prichádzali pred časom ich začiatku, nie až v ich priebehu.

4) Sláva (Glória). – Liturgia odkrýva aj vieroučné pravdy. V tomto prípade pravdu, že **len ten, kto vyznával hriechy** (v Kyrie/konfiteore), **môže** nielen ústami, ale i srdcom **spievať slávu**. Sláva nasleduje totiž bezprostredne po prosbe o odpustenie. Je pomenovaná podľa slávospevu anjelov v Betleheme (L 2,14) vyjadrujúcim radosť z Pánovho príchodu. Za to, že Ježiš prišiel na našu zem a prichádza k nám i na služby Božie v Slove a sviatostiach, oslavujeme Pána Boha. **Liturgický spev Sláva je výrazom radosti, že Pán Boh priaznivo odpovedá na naše prosby o odpustenie hriechov; je oslavou Boha za milosť, ktorú nám prejavuje vo svojom Synovi Ježišovi Kristovi**. Na tri výročné sviatky (1. vianočný, 1. veľkonočný a 1. svätodušný) zbor na Slávu odpovedá postojacky celou piesňou – slávospevom. V ES slávospevy nájdeme za piesňami Kyrie.

5) Pozdrav (Salutácia). – Nie je len bežnou výmenou pozdravov medzi ľuďmi: kazateľom („Pán Boh, buď s vami!“) a bohoslužobným zhromaždením („I s duchom tvojím!“) Salutatio (z lat.) značí želanie spásy. Pozdrav má teda reálny požehnávací cieľ; je **želaním spásy**, blaha, dobra, prospechu, **obohatenia z Božích zásobární. Tento dar možno vierou prijať, alebo neverou odmietnuť. Skutočnosť, existencia tohto daru sa nestáva otáznou, keď ho niekto neprijme**. „Pán Boh buď s vami!“ - Čo viac si vlastne priat? Keď je Boh s nami, máme to rozhodujúce (por. R 8,31.35.38-39; Mt 28,20b). Pán Boh je a chce byť s nami, chcime byť a budme i my s Ním. O silu k tomu treba prosiť.

6) Spievaná modlitba (Kolekta). – Slovo „kolekta“ znamená latinsky „zbierka“. Pôvodne bola kolekta zhrňujúcim záverom dlhšieho modlitebného aktu. V počiatkoch štádia rímskej omše predchádzala kolekta dlhšia prosba - príhovor, ktorá bola prerušovaná zborovým zvolaním: Kyrie elejson. Tieto prosby potom prechádzali do tichej modlitby zboru a boli zavŕšené kolektou - krátkou súhrnnou modlitbou. Reformácia prevzala podstatnú časť rímsko-kat. modlitieb, preložila ich do materinskej reči, preštylizovala, alebo doplnila. Popri tom bol utvorený aj veľký počet nových kolekt. Do kolekt sa dostávali myšlienky evanjelií na určitú nedeľu, takže sa týmto kolekta stávala skôr prípravnou modlitbou k čítaniu Písma. **Úlohou kolekty teda je, že nás má pripraviť k vypočutiu a prijatiu zvestí biblických textov**. Kolektu prednáša kazateľ, nie však iba ako svoju osobnú modlitbu, ale ako modlitbu celého bohoslužobného zhromaždenia, ktoré sa v duchu modlí spolu s ním.

7) Epištola, prípadne (aj) starozmluvný text. – Epištola (z gr.) znamená list. Epištoličkami textami sú **apoštolské listy Novej zmluvy, Skutky apoštolov a Zjavenie Jána**. Epištolu kazateľ spieva; zbor vtedy na ňu odpovedá trojnásobným Amen. Toto hebrejské slovo znamená: „Naozaj“, „veru“, „pravda“, „nech sa tak stane“. Tým si bohoslužobné zhromaždenie prisvojuje obsah z Biblie počutého Slova. Výraz „Amen“ v bežnom používaní znamená, že sa čosi nenávratne končí, no v **biblickom význame súvisí s pravdou. Keď na texty z**

Písma Svätého zhromaždenie odpovedá „Amen“, hovorí tým: Nech to, čo sme práve počuli, sa stane aj pravdou v našich životoch; zvest' Biblie si osvojujeme, veríme jej, chceme podľ'a nej žiť a šíriť ju ako pravdu d'alej.

Epištola môže byť aj čítaná – neordinovaným. Tým sa podčiarkuje, že služby Božie nie sú „predstavením“ kazateľa, ale slávnosťou, na ktorej sa aktívne podieľajú aj neordinovaní členovia cirkvi. Úlohu hlásať Božie slovo má – v tej či onej miere zodpovednosti - každý člen cirkvi. Epištolu môže nahradiť alebo doplniť starozmluvný biblický text. Číta ho buď kazateľ alebo neordinovaný. Zhromaždenie na text zo starej zmluvy – i (prípadne) na (za ním nasledujúcu) čítanú epištolu odpovedá: „Slovo nášho Boha zostáva naveky“ (por. Iz 40,8b).

8) Druhá pieseň (Graduál). – Názov pochádza z lat. graduale – stupne. Ide teda o „pieseň stupňov“, ktorú pôvodne medzi spievaním/čítaním epištoly a evanjelia spieval zbor spevákov stojaci na schodoch – stupňoch, vedúcich k vyvýšenému miestu (ambonu), z ktorého sa čítalo evanjelium alebo kázalo. Druhý význam je, že služby Božie „stúpajú“ – gradujú k svojmu vrcholu – kázni Božieho slova, preto je **graduál pieseň priradená významu nedele/sviatku či súvisiacej s témou kázne**. Reformačné duchovné (nábožné) piesne sú jednak spievanými modlitbami, ale majú aj svoj zvestný charakter (dobrým príkladom toho je ev. hymna Hrad prepevný, ES č. 263). – Zvestnosť, schopnosť dokázať osloviť, je dôležitou funkciou reformačných nábožných piesní. K ich typickým zvláštnostiam patrí tiež to, že sa jasne pred všetko naše konanie a naše myšlienky stavia Božie konanie.

9) Evanjelium. – Výraz pochádzajúci z gréčtiny značí **dobrú zvest' o spasení**, posolstvo vyvolávajúce radosť. Onou dobrou zvest'ou je, že Boh nás miluje a poslal nám svojho Syna Ježiša Krista, aby On prijal trest smrti – určený nám za hriechy (R 6,23). Vzkriesením Ježiša Boh potvrdil, že prijíma Ježišovu obeť. Pre smrť nevinného Ježiša Pán Boh hriechy už viac nepočíta tomu, kto vierou prijal, že Kristus sa obetoval i pre neho.

V liturgii ev. služieb Božích evanjelium znamená, že kazateľ spieva po druhej piesni vybraný text z niektorého zo štyroch novozmluvných evanjelií (Matúša, Marka, Lukáša, Jána). Bohoslužobné zhromaždenie na záver spieva: „Chvála Tebe, Hospodine, haleluja!“ Chváli tak Pána Boha za dobrú zvest' o záchrane. Chválospevom býva evanjelium vyzdvihnuté na zdôraznenie jeho významu už od starých časov.

Keď na službách Božích znejú biblické texty, máme ich sústredene počúvať, nechať sa nimi osloviť. Je osožné, zapamätať si, na ktorom mieste v Biblii sa nachádzajú a pri domácom čítaní Písma sa k nim ešte vrátiť.

10) Krédo – tretia pieseň. – Slovo „krédo“ znamená (gr.) „verím“. **Tretia pieseň je odpoveďou na evanjelium - vyznaním viery, že sa k dobrej zvesti evanjelia radostne priznávame a vierou si ho osvojujeme.** Keď sa nespieva Krédo, zhromaždenie na službách Božích spolu s kazateľom vyznávajú Vieru všeobecnú kresťanskú (Apoštolské vierovyznanie); prípadne Nicejské vyznanie viery. Obe nájdeme na vnútornej obálke ES; to prv menované, by mal každý

evanjelik vedieť dobre naspamäť. Apoštolské vierovyznanie „vyrástlo“ z krstného vyznania (z toho, čo vyznávali o Bohu kresťania v ranej cirkvi pri Krste). Juraj Tranovský do svojho kancionála zaradil veľa Krédo-piesní, ktoré vyjadrujú obsah kresťanskej viery so zvláštnym zreteľom na obdobie cirkevného roku. V ES ich nájdeme za piesňami Kyrie a slávospevmi. Krédo v ev. službách Božích býva medzi evanjeliom a kázňou; zvláštne postavenie má vo forme odriekanej Viery všeobecnej kresťanskej pri Krste, kde je vyznaním viery krstných rodičov, ktorí ju odriekajú na mieste krstného; tiež pri konfirmácii, kde je osobným vyznaním konfirmandov pred cirkevným zborom.

Pri spievaní ktorejkoľvek z duchovných piesní a - o to viac - pri speve Krédo-piesní, je dôležité uvedomovať si, komu spievame (trojedinému Bohu). Kto chce spievať správne, musí počúvať aj iných, zachovávať tón, tempo, silu aj rytmus. Keď počúvame iných, to je znakom prežívaného spoločenstva. Veď spev nie je len súčet tónov mnohých jednotlivcov, ale spoločný hlas Pánovej cirkvi. Spev zapája do oslavy Božej celú našu bytosť. Spev či hudba dokážu povedať i to, čo je slovami nevyjadriteľné.

11) Kázeň slova Božieho. – Kazateľ v nej vysvetľuje vybraný biblický text. Kázeň je však nielen výkladom Písma Svätého objasňujúcim minulosť, ale predovšetkým **zvest'ou Božieho slova na základe Písma Svätého do našej situácie**. Má teda rozvíjať nie iba vedomosti, ale viesť poslucháčov, i kazateľa, k správnejmu vzťahu k Bohu. – Jej úlohou je **nielen informovať rozum, ale predovšetkým formovať naše vnútro**, aby sa náš charakter stával vždy viac podobným charakteru Božiemu, aby rástla naša dôvera v Krista i láska k blížnym. Príznačne pre evanjelickú kázeň je, že obsahuje zvest' zákona – toho, čo od nás Pán Boh žiada i evanjelia – toho, čo nám nezaslúžene dáva zo svojej lásky. Kázeň má poslucháčov osloviť, aby sme činili pokánie a verili v evanjelium. Kázeň je útokom proti nevere v človeku, ktorý je mocou Božieho slova premáhaný a získavaný na stranu viery v Krista. V kázni je nám vždy nanovo ponúkaná Božia záchrana. V evanjelickej cirkvi je kázeň postavená do stredu služieb Božích. Každé bohoslužobné stretnutie evanjelikov sa uskutočňuje okolo zvesti Božieho slova - pri jeho výklade do našej aktuálnej doby. Kázeň sa uvádza modlitbou za požehnanie zvestovaného slova, za dar Svätého Ducha, ktorého pôsobením nám z dávnych slov Písma Svätého zaznieva živé Božie slovo. To, že biblický text sa stane pre nás slovom Božím, je darom – o ktorý v predkázňovej modlitbe prosíme. **Kázeň sa končí modlitbou**, ktorej obsah sa spravidla viaže na obsah kázne. Za ňou nasledujú **príhovorné modlitby** za členov zboru. Bohoslužobné zhromaždenie v nich vyjadruje, že sa radujeme s radujúcimi (ktorí sa sobášili, narodilo sa im dieťaťko, dožili sa životných či manželských jubileí, dosiahli zdar v práci a pod.), plačeme s plačúcimi (pri pohrebe ich blízkych alebo spomienkach na nich pri výročiach ich úmrtia) a jedni druhých bremená znášame (s tými, ktorí sú chorí, opustení, nezamestnaní, prenasledovaní pre vieru v Krista, sužovaní nešťastiami, živelnými pohromami a pod.). V príhovorných modlitbách sa modlíme aj za vrchnosť v krajine i cirkvi, za kresťanskú cirkev, za šírenie

evanjelia, atď. V modlitbách ďakujeme i prosíme, aby nás Boh vypočul skrze Ježiša Krista. – Nemodlíme sa teda na vlastnú päsť, ale s dôverou, že pre Kristove zásluhy nám Pán Boh dá, čo potrebujeme, čo je pre nás užitočné. Vyústením príhovorných modlitieb je **modlitba Pánova - Otčenáš**. Biblia ho uvádza v dvoch málo odlišných verziách v Mt 6,9-13 /táto verzia je zaužívaná u evanjelikov/ a L 11,2-4 /túto verziu používajú katolíci/. **Otčenáš je vzorom kresťanským modlitieb.**

Popri zavŕšení a vyvrcholení príhovorných modlitieb, je Otčenáš aj súčasťou liturgie Večere Pánovej, keďže obsahuje prosbu o odpustenie vín. Odpustenie hriechov je jeden z dôsledkov Večere Pánovej.

V čase ranej cirkvi modlitba Pánova nebola určená tým, ktorí sa na vyznanie viery iba pripravovali (katechuménom). Bola modlitbou veriacich, lebo iba veriaci, pokrstení člen cirkvi, môže Boha vskutku zo srdca osloviť: Otče. Keďže ide o modlitbu zboru, je správne, že Otčenáš odrieka nahlas celé bohoslužobné zhromaždenie. Modlitbu Pánovu ukončuje doxológia /gr. „doxa“ = sláva/. „Sláva“ tzv. **malá glória** /o veľkej čítaj v bode 4/ nám **prípomína, že celý život kresťana sa má stať oslavou Boha za to, čo pre nás vykonal v Ježišovi Kristovi.**

Oznamy – nechápme ich iba ako informácie, ale predovšetkým ako zrkadlo toho, čím cirkevný zbor žije. Stretnutia pri Božom slove ľudí rozličných vekových skupín, (besiedka, biblické hodiny mládeže, dospelých atď.) i udalosti v zbere ako krsty, sobáše, milodary venované pre cirkev, to všetko sú praktické prejavy živej viery. Svedčia o tom, že evanjelium sa dostáva do života v rôznych príležitostiach. **Oznamy** teda **nepredstavujú iba „neduchovný“ servis informácií; sú aj zvesťou o prejavocho života viery zboru.** V tomto zmysle nie je oznamovanie finančných darov pre cirkev svetskou záležitosťou. Veď aj ochotné dávanie je prejavom živej viery a naše zaobchádzanie s peniazmi vie povedať o našej viere viac, ako to mnohí sú ochotní pripustiť. Kto dáva ochotne a z vd'achného srdca, síce tichým, ale reálnym spôsobom chváli Boha za Jeho nevýslovný dar (2K 9,15).

Apoštolské požehnanie – uzatvára blok, ktorý tvorí kázeň, modlitby a oznamy. Názov Apoštolské požehnanie je z toho, že jeho slová sú prevzaté z listov apoštolov. Najčastejšie z 2K 13,13 a z F 4,7. Zbor má na apoštolské požehnanie odpovedať: Amen.

12) Verš piesne. – Ním sa začína záverečná časť služieb Božích. Pred ním môžu byť zaradené vystúpenia spevokolu, detí, mládeže či pozdravy tých, ktorí sú u nás na službách Božích hosťami.

13) Antifóna. – Je to krátky verš z Biblie, ktorý postojacky spieva liturg a cirkevný zbor mu odpovedá (antifóna – gr.: hlas proti hlasu). Kto chodieval na služby Božie pravidelne, aj vďaka antifónam sa bez námahy naučí naspamäť viacero veršov z Písma. Antifóny nájdeme v ES na stranách XI-XVII. Vyberané sú vo vzťahu k obdobiu cirkevného roka a bohoslužobnej príležitosti.

14) Záverečná modlitba (Kolekta). Je záverečnou ďakovnou modlitbou za zvesť Božieho slova a požehnanie prijaté v spoločenstve cirkevného zboru zhromaždeného na službách Božích. Spravidla obsahuje pomoc o silu žiť v dňoch, ktoré sú pred nami, podľa toho, čo nám bolo na službách Božích zvestované.

15) Áronovské požehnanie. – Ide o požehnanie na konci celých služieb Božích – teda svojim spôsobom o slovo na rozlúčku. (V Biblii je zaznamenané v 4M 6,22-26). Požehnanie nie je žiadnou čarovnou formulkou. Čaro je totiž neodolateľné. Požehnanie človek môže vnútorne aj neprijat'; nič to však nemení na veci, že je skutočné a mocné. Čo Pán Boh hovorí, to sa deje (Ž 33,9). Kazateľ odovzdávajúci bohoslužobnému zhromaždeniu Božie požehnanie má voľne zdvihnuté ruky. Už jeho telo znázorňuje **kríž – z ktorého k nám prúdi najväčšie požehnanie** (por. Ef 1,3 a ES č. 493,4). Na záver kazateľ urobí pravou rukou znak kríža.

V požehnaní je nám odovzdávaný pokoj. Vzkriesený Pán udelil ako dar svojim učeníkom pokoj (J 20,19b.26b). To, čo nám bolo na službách Božích zvestované – evanjelium, že sme pre Krista zmierení s Bohom, nás sprevádza aj za bránu kostola – do mesta, obcí, kde žijeme, na naše pracoviská, do škôl, ktoré navštevujeme, do našich domácností. Tam všade má prichádzať s nami Boží pokoj, všade tam sa má dokázať naše kresťanstvo.

16) Dospievanie záverečnej piesne. Po nej nasleduje krátke ticho pre osobnú modlitbu a za ním

17) Ukončenie s podaním rúk. – Kazateľ vyzve bohoslužobné zhromaždenie, k vzájomnému podaniu si rúk. Je symbolom tak spolupatričnosti ako aj zmierenia, pokoja medzi nami. Sú ľudia, ktorým podanie rúk na službách Božích pripadá formálne. Iste, niekto to môže robiť formálne. Platí však, že ak niekto po službách Božích nedokáže úprimne podať ruku bratovi/sestre vo viere, nie je to dobré svedectvo o jeho kresťanstve (por. Mt 5,23-24). Nech nám teda nie je zaťažko podať si ruky na znak vzájomného zmierenia. Podanie rúk nemá byť prikázaným liturgickým gestom, ale **znamením spontánneho záujmu o brata/sestru vo viere, o blízkeho vôbec.** Nech tento nefalšovaný záujem medzi nami prekvitá – v kostole i mimo neho. Veď cieľom služieb Božích je prijatie dobrej zvesti (evanjelia), že sme zmierení s Bohom, upevnenie spoločenstva Božích detí a načerpanie síl pre službu blížnym.

Nech si, aký si, pred Bohom nie si taký zlý, aby si nemohol prísť; no nie si pred Ním ani taký dobrý, aby si si mohol dovoliť neprísť. – Kam? Predsa na služby Božie! Príď teda aj ty, každú nedeľu o 10.00 hod. do kostola a pozvi aj ďalších. Božie slovo chce osloviť aj teba! - Má čo povedať každému z nás.

S použitím viacerých prameňov Martin Šefranko

VYUČOVANIE NÁBOŽENSTVA V ŠKOLSKOM ROKU 2004/2005:

**ÚDAJE BUDÚ EŠTE UPRESNENÉ O TERMÍNY VYUČOVANIA
V RUŽOMBERKU**

2.-4. ročník ZŠ (žiaci z ružomerských škôl):

štvrtok 14.00-14.45 hod. (zborová sieň fary).

v ZŠ Lipt. Štiavnica: 1.-4. ročník: utorok: 6.40-7.20 hod.

v ZŠ Lisková: 1.-4. ročník: utorok: 14.00-14.45 hod.

v ZŠ Lisková: 5.-9. ročník: utorok: 14.45-15.30 hod.

Konfirmačná príprava: 1. ročník: štvrtok 15.50 hod. (zborová sieň fary)

Konfirmačná príprava: 2. ročník: štvrtok 14.50 hod. (zborová sieň fary)

**Konfirmačná príprava: DOSPELÍ: sobota – čas po spoločnej dohode
(zborová sieň fary). – Každého nekonfirmovaného povzbudzujeme k účasti.**

Modlitba za spolužiakov a učiteľov:

Pane môj, ďakujem Ti za dnešný deň, za to, že som sa mohla v škole opäť niečo nové naučiť. Aj keď sú dni v škole niekedy veľmi náročné, mám v triede pár naozajstných priateľov a za tých Ti veľmi ďakujem. Viem, že často robíme veci, ktoré sa Ti nepáčia, a preto Ťa prosím o odpustenie za nás všetkých. Pane, ďakujem Ti aj za učiteľov, ktorým na nás záleží, aj keď si to vlastne málokto z nás uvedomuje. Prosím, Pane, dávaj nám silu, aby sme spoločne dokázali, že z nás budú inteligentní ľudia, ktorí budú vždy ochotní pomôcť druhým. Amen. *(Napísala jedna z našich žiačok na hodine náboženstva venovanej modlitbám za iných).*

PODUJATIA NAJBLIŽŠIEHO OBDOBIA

3.10. – Poďakovanie za úrody – sl. Božie so spovedou a VP: 10.00 hod.

10.10. – Pamiatka posvätenia nášho kostola (78. výročie): 10.00 hod.

31.10. – Pamiatka reformácie: - sl. Božie so spovedou a VP: 10.00 hod.

1.11. – Pamiatka zosnulých - sl. Božie: 10.00 hod.

SRDEČNE VÁS POZÝVAME!

O Z N A M Y

ÚRADNÉ HODINY NA EV. A. V. FARSKOM ÚRADE

**(A. Bernoláka 11): Pondelok, streda, piatok: 9.00 hod.-11.30 hod.,
telefón: 044/4322198; 044/4304263**

NEDEĽNÚ KÁZEŇ v písomnej podobe je možné prevziať v kancelárii fary pre tých, ktorí už do kostola prísť nevládzu (vaším príbuzným, susedom). Poslúžte im aj týmto spôsobom. Kázeň je možné zaslať aj e-mailom - tým, ktorí o to prejavia záujem.

V kostole po službách Božích alebo priamo na fare si môžete kúpiť knihy: Dejiny liskovských evanjelikov /1550-2002/ (90,-) a inú kresťanskú literatúru. Približne od októbra by sme mali obdržať aj pomôcku pre denné

čítanie Biblie na rok 2005 TESNOU BRÁNOU – tá by nemala chýbať v žiadnej evanjelickej domácnosti; tiež ev. Tranovský a stolový kalendár na r. 2005. Nezabudnite si ich pýtať na našej fare.

Svojim deťom vnúčatám objednajte mesačník Nová DÚHA z Transcia (200,-Sk za 10 výtlačkov v priebehu šk. roku 2004/2005); pokonfirmačnej mládeži DENNÍK MLADÝCH (dvojmesačník stručných a sviežich biblických zamyslení na každý deň).

Máte tiež možnosť vypožičať si z rozsiahlej zborovej knižnice knihy a evanjelické časopisy, náboženské prednášky na magnetofónových kazetách. Zoznam kníh a kaziet je k nahliadnutiu na fare.

DEDIČSTVO - občasník Cirkevného zboru Ev. cirkvi a. v. v Ružomberku, určený pre jeho vnútornú potrebu. **Ročník VIII., číslo 2/2004. Náklad:** 830 výtlačkov. **Redakčný kruh:** Karol Dzuriak, Zuzana Jarabová, Majka Martinková, Janka Mrázová, Martin Šefranko – zodp. redaktor. **Redakcia:** Ev. a. v. farský úrad, A. Bernoláka 11, 034 01 Ružomberok, **tel.: 044/432 21 98; e-mail: jonki@bb.telecom.sk ; http://ecavrbk.szm.sk . Nepredajné.** Pre orientáciu tých, ktorí chcú svoj zborový časopis podporiť: náklady na výtlačok sú 21,- Sk. Za dary na tlač občasníka vám vopred **úprimne ďakujeme.** Uzávierka tohto čísla bola 1. septembra 2004.

Od:

EVANJELICKÝ A. V.

FARSKÝ ÚRAD

A. Bernoláka 11

034 01 RUŽOMBEROK

tel.: 044/4322198

e-mail: jonki@bb.telecom.sk

http://ecavrbk.szm.sk

